

KERTÉSZ TÓDOR BUDAPEST
Dorottya-utca 1

gyelmet mag-adsórné (pécizelő), mely megbízható és csalhatatlan hatással bír a bűdös úszók ellen a búzával s a porisszók ellen árpa, kukorica, zab, stb. eféléknél, és melyet már 1878-ban ajánlt a magyar kir. földművelési minisztérium Magyarországi gazdái-
nak. — Azóta készíténnyem az osztrák-magyar birodalom valamennyi részében meghonosult, és csak ez érben is érkezett mervádu, régi megrendelőktől, különösen elő vidékekről, hol az idén a búzásiások igen el volt terjedve, számos bizottság elismerő level. — Edző szellem alkalmazási módja egyszerű; és a hasznosságához arányosítva, mérsékelt, és t. megrendelőim kényelmére Ausztia-Magyarország minden nagyobb városában tartok rakárakat, melyek ugyanazon áron ad-
ják, mint Budapesten és Bécsben, t. i. egy csomagtól 30 krajczárért, mely 200 liter magra elegendős.
Hasznalattól utasítás minden csomaghoz. 167
Duply Numa, Bécs, VI, Windmühlgasse Nr. 35.
Rakárak: Csomórúd: Bojnica Jakab; Hódmező-
Vásárhely: Meleghy Lajos; Szeged: Weiglein Ferenc.

Hirt Károly s. k. építési vállalkozó.
Fűst József gyógyszerész urnak Prágában.
A szakállal fogja megmondható esodaszernek. Alig négyhetit nasználata
után örömmel látom régi öhájtasomat teljesedőbe menni. Kérem ön stb.
Tessen, 1879. május 23-án.
Váldi minőségben Budapesten csak Török József nr gyógyszerészárában.
Kírdy útna kapható; Pozsonyban Platory Felixnél, Mihálykapu; Temesváron
arcsay Istvánnál. Egy csomag ára 2 ft 10 kr. 1879

A Strauss A féle amerikai győgyfűkivonaton mell-
pasztillák, melyek számos hímeeves orvos által leg-
jobb ajánlatainak: **rekedtség, köhögés, nehéz léleg-
zés és a tüdőnek elnyálkásodása** ugyanint **gőresés kö-
högés** ellen. Ezen pasztillák legrovidb 16 idő alatt
csodával határos sikert idéznek elő, ép ugy felnőt-
teknél mint gyermekeknél; **egyedül hamisítatlan**
állapotban kaphatók Budapestben **Strauss A. vezér-**
raktárában Kombach-utca 16. sz. 195

Főraktár: **Török József** gyógyszerüzében
király-utca 12. sz. és minden jóhírű osztrák és ma-
gyarhonai gyógyszerüzében. — Egy doboz ára 20 kr.
6 doboz egy forint. — Napenként szétküldés.

[illegible]

egjobb a legártatlanabbak elismerve minden toillettel között: a bört észrevételül megfekszi, ápolja azt, s a talal üdőségüvé és fehérré teszi. Ajánlatok a leghíresebb üzinesszökötlől. Valódiilag Budapestten Müller F. L. illatszerezésében koronaherceg-utca 2, és váci utca 11, sz. a.

nagyszerű irodalmi intézet kiad-
ásában Budapestben (IV. egyet-
em-utca 4. sz.) megjelent és
minden könyvtárunknál kapható:

Népszerű
szőlészeti és borászati
kézikönyv.
Vegytani és közhasználat-
ok nyomán.
Számos fametszvényvel.
Árza 1 ft 50 kr.

a fenyőtűnek természetes
hamisítatlan lepárlási
terméke,
felfrisító és fertőztelenítő
szer a gyermek- és be-
teményekben.

mára,
óvszer a fertőző betegsé-
geknel, milyenek: a

mocsárláz stb.,
balzsamos gyógyszer a lég-
zési szervek betegségeinél.

szert az ideggye-
geség, migrän,
csúz, köszvény.

Egy palack Bittner-féle fenyő.

A **Bittner-féle** fenyőtoboz-szesz egyesegyedül

gyógyszerésznél Reichenauban, Alsó-Ausztria, s az alább felsorolt raktárakban kapható: Ára egy palaczk fenyőtoboz-szesznek 80 kr., 6 palaczk 4 ft, egy

utca 12. Eszék: Dienes J. gyógyszer. Fehértem-
plom: Helmbold C. gyógyt. Gyöngyös: Mersits J. gyógyt.
Nagy-Károly: Füleky P. gyógyt. Pozsony: Henrici F.

Zala-Egerszeg: Hollósy J. gyógyt.

Brauswetter János

m. k. szab. chronometer
és műórák, feltalálója
az első egvedtli

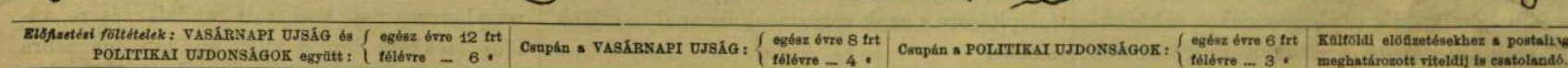
felhasználható remontoir inga-
órának stb. Tulajdonosa
számos első rendű

okmányoknak.

zött találmányom szerint),
továbbá minden egyébnemű
órák és ezüst óralánczok előnyös

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve.
 Levélteli megkeresésekre pontosan válaszoltatik.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óraüzlete

LISZT FERENCZ. sábjain nem most jelenik meg arczképe és Esterházyaknál. Az apa maga is szenvedélyly

Fé 22-én a művészvilágnak családi örömnépe volt. Ekkortöltte be életének 70-ikvetni ragyogó életpályájára az ünnepezt művészek.

Ágá «zongorakirály»-nak nevezett el: Liszt Ferenc. Ágá művész a nagy kor a megcsatától	Sopronmegye Dobozján falujában, hol atyja Ádám, szerény hivatalnoki állást foglalt el az	nos hangversenyben lépett föl Sopron városában s oly tetszést aratott, hogy atyja elhatározta
--	---	--

hossza s mindennek, a mi az embernekre kívánatos lehet, rendkívül gazdag pályára tekinthet vissza. Kevés embernek jutott ki annyi

ban, ha a régi görög bölcsek szerint nem ragaszkodnánk mindegyikünk a maga keresztjéhez s

ember életpályáját tenni a magáévá: nagyon kevés ember van, a ki arra a kérdésre: «ki szeretnél lenni?» X. vagy Y. válaszol: «hagyom».

«A boldogságnak évei sem érik föl a dicsőségnak egyetlen egy percét» — írja valahol

gyermekkorától kezdve, a dicsőségnek szakadatlan pályája, élete egy hosszú diadalmenet

költő mondása: »Művész hazája széles e világ» teljes valósággá abban az értelemben is, hogy

művésztsárai körében, melyek csodáló hódolat-
tal tekintettek rá, de fiadalmak királyok

Az, a ki így tudja megfizetni a szeretetet, ott-

hol megértik s idegen nem leszen senhol.
De bármennyire az egész világé is Liszt

tartózkodás se vitathatja el tőlünk, hogy mi
adtuk őt a világnak. Ez a haza szülte, s itt

keblét betölti melegével. S midőn a külföld az elragadtatás rajonosságával említi nevét, nem

varias francia ritkán mulasztotta el, midőn róla emlékezett, hozzá tenni, hogy ő a világ magyar

Hazánkat fiával s a dicsőségéből, melyről körül-
vették, szülőföldének is kijutott a maga része.

ünnepünk az első sorban. S noha e lapok ha-

öt további képzés végett nagyobb városba küldeni.

Pozsonyba vitte, hol a kis művész oly fel-tünést keltett játékaival, hogy a főurak közül azonnal többen vállalkoztak a kis fiu végleges kiképzetéséről gondoskodni. Bécsben, hová atyja is vele ment, a híres Czerny lett a mestere, ki tanításáért még tiszteletdíjat sem akart elfogadni, annyira el volt ragadtatva tanítványa által.

A kis Ferencz 11 éves korában már elérte a zenei technika ama színvonalát, a melyen túl az akkori fölfogás szerint, már alig volt fokozat.

De a fiu más irányban is fejleszteni igyekezett tehetségét. Salieri mellett tanulmányozta a zeneszerzést s rövid időn kész harmonikus és zeneirő lett s bámulatosan elsajátította a vezérkönyvolvasást, mely a képzett zenészt képessé teszi, hogy a „szemével halljon”. Ekkor történt, hogy bocsuhangversenyre alkalmával Beethoven is meghallgatá a csodagyermeket, a közönség előtt megölelte s „valódi művész”-nek nevezte.

Bécsből Párisba ment, a zenevilág e metropolisába s a zenede két leghiresebb tanára: Reicha és Paer lőnek mesterei, kik alatt elsajátította a zeneszerzés legmelyebb titkait. A szalonnok is fölkarolták, úgy hogy a 15—16 éves ifju már lábainál látta Páris egész műértő világát.

Ekkor történt, hogy mintha megundorodott volna az ünnepeltetésektől, egész életuntá vált, zárkózottá lett s vallási rajongás vett lelkén erőt. Atyja kétségbeesve gyermeke e szomorú változása fölött, orvosi tanácsra tengeri fürdőre vitte. De itt még nagyobb csapás érte a művész ifju lelkét. Ekkor elhalt, magára maradt a nagy világban s kedélye még inkább meghasonlott. Most anyját hirt magához Párisba, kinek szerető ápolása mellett sikerült visszaállitania lelke egyensúlyát.

Ez azonban nem tartott soká, mert ifju szíve egész hevével szeretett bele egy magas állású nőbe, kinek bírására soha nem gondolhatott. E fölötti kétségbeesése közel hozta ahhoz, hogy végkép szakítson a művészettel. Egészen elzárkózott a külvilágtól s átengedte magát lelke kijnak.

Később azonban enyhítő balsamot kezdett fájdalma meríteni a tudományos olvasmányokból, melyekkel magát mivelé s melyeknek köszönheté, hogy sokoldalú ismereteivel a legszellemesebb emberek egyikévé válhatott.

A művészet karjaiba azonban csak Paganini, a híres hegedüvirtuóz megjelenése vezeté vissza, ki játéka daemóni erejével egész új világokat tárt az ifju művész elé. Ekkor elhatározta önképzésére fordítani minden idejét. Magába zárkózott még továbbra is ugyan, — Svájczba vonult, Genfbe, — de a muzsának nyílt bejárása volt hozzá. Az ifju Liszt tanult és tanult, a technikai tökélyt, mely másoknál végczél, csak eszköznek tekintvén a művésznek magasabb céljai elérésére.

Itt, Genfben föltöltötte életének legszebb, legmunkásabb idejét, a Stern Dániel írói név alatt ismeretes d'Agoult grófnő, Sand György, Piktet de Candolle, Belgiojoso herczeg, stb. szellemes társaságában. Ekkor adta ki „Années de pelerinage” című zeneszerzeményeit, melyben mint zeneszerző s egész új reformirány uttörője mutatta be magát s a műirodalom mezején is sokoldalú munkásságot fejtett ki.

Thalberg föltünése s a rajongás, melylyel zongorájátékát Páris fogadá, arra bírta Lisztet, hogy ő is elhagyja genfi tusculanumát. Mindjárt az ünnepelt művész után, ugyanabban a helyiségben tartá meg hangversenyét, valóságos

versenyt az elsőség pálmájáért. A harez csakhamar el lön döntve. Kritika és közönség, barát és ellenség mind elismeré, hogy Liszt mint zongoravirtuóz, mint előadó művész, magyarázó tehetség még csak hasonlításba se jöhet többé pályatársaival, annyira felettök áll. „Thalberg az első, de Liszt az egyedüli” — ebben állapodott meg Páris műértő világa. Ő állt legmagasabban az előadó művészet egén.

1837-ben nagy körutra indult. Mindenütt megelőzte híre s a közönség tódult a csodált művész hallására. Csakhamar meghódította egész Olaszországot, hol két egész évet töltött s benső viszonyba lépett a hírneve tetőpontjára ekkor jutott Rossinival.

Velencében érte a szomorú hír, hogy hazája fővárosát elpusztítja az árvíz. Azonnal át-érezte a hazafi szent kötelességét s kötelezettségei daczára egyszerre Bécsben termelt, hol egész sorozatát adta elő az addig hallatlan sikerű hangversenyeknek az elpusztult főváros fölépítésére s azok végeztével azonnal hazájába sietett.

Látogatása esemény volt a hazában. Pozsonyból, hol országgyűlés ülésezett és Pestről tiszteleg küldöttség ment elébe. Karácsony estéjén érkezett Budapestre, s 1840. január 4-én tartá itt első hangversenyét a nemzeti színházban annak alapja javára. A nemzeti színházban soha nem volt még olyan ováció, mint ez alkalommal. Többi hangversenyei jövedelmét is mind nemzeti czélokra áldozá s a nemzeti zenede javára tett nagy alapítványa ez időbbi való. Ekkor kezdett a halás közönség márványszobrára gyűjteni, mi ellen a művész tiltakozni sietett s a begyűlt összeget művészeti czélokra kérte fordíttatni. Egész sorát rendezték ekkor az ünnepélyeknek tiszteletére s itt tartózkodása egész láncolata volt a szeretet és hódolat nyilvánulásainak.

Hazájából távozván, folytatta körjátékát egész a 40-es évek végéig. Bejárta Német-, Orosz-, Francia-, Angol-, Spanyol-, Olasz- és Törökországot, mint egy világhódító, de a kit diadalutjában áldás kísér. Dícsőség, kitüntetés, kincs omlott lábaihoz. Nem volt az az ár, melyet meg ne adtak volna hallhatásaért s a zeneítészek elköptették magasztalásában legfellengzőbb frázisokat.

De mind ez ünnepeltetés édes mámorát fölülhaladta az a fogadtatás, melyben hazája részesíté, melyet 1846-ban újra meglátogatott, hogy hat év előtt tett ígéretéhez képest betartassa nagybbr városait, hazafias és jótékony célú hangversenyeivel. Ekkor írta hozzá Vörösmarty Mihály azt a gyönyörű költeményét, melynek kezdete: „Hirhedett zenésze a világ-nak!” Ugyanezeker tisztelte meg diszkarddal nemzete. Majd Erdélyt, Oláh- és Moldvaországot, Galiciát és Törökországot járta be. Konstantinápoly volt az utolsó pont, mely Lisztet ragyogó pályája tetőpontján látta. Kevéssel utóbb újra visszavonult, lemondva a fényes pályáról, melyet megirigylhetett a föld minden hatalmasa.

1847-ben Weimárban telepedett le, hogy ott a zeneköltészetnek szentelje további életét. Előadó művészi pályáját berekesztvén, megkezdte életének második korszakát, mint zeneszerző, mely minőségében szétörve az u. n. klasszikus iskola békóit, új irányoknak tört utat a zeneköltészetben. Zeneműveinek csak czimsorozata is egész kötetet tenne ki. Zenekari szerzeményei, tisztán zenekarral vagy egyszerű smind ének- és vegyes karral, dalai, férfi négyesei, női karai, egyházi szerzeményei s mindezek külön zongorára is két és négy kézre s a tömredék átirat és változat száz meg százra megy. Egyes műágak, mint pl. a magyar rhapsodiák,

egész külön irodalmat képeznek művei közt. Páratlan nemzeti indulónkat, a „Rákóczi”-t, szebbnél-szebb népdalaink szellemét, semmi más zenével össze nem hasonlítható sajátosságát ő ismerlette meg először a zenevilág legilletékesebb köreivel, melyeknek figyelme aztán fölébredt az iránt a nemzet iránt is, melynek zenéjében ily őseredeti szellem nyilvánul. Mert tény, hogy a külföld a magyar nyelv, irodalom és történet iránt legelőször zenéje nyomán kezdett érdeklődni, e téren pedig Liszt volt a leg-hatalmasabb szónok és igató, oly nyelven beszélve, melyet az egész világon megértének.

A tizennégy év (1847—1861), melyet Liszt a nagyherczeg meghívására Weimárban töltött, mint kar- és hangverseny nagy az udvari színház, nevezetes lapokkal gazdagítá a műtörténelmet. Az igénytelen város csakhamar központja lön a zenei világmozgalmaknak, melyek mozgalma új irányokat szabott a művészeti törekvéseknek. Altenburgi lakása, melyet a nagyherczeg neje bocsátott rendelkezésére, valódi Mekkája lön a világ minden magasbra törő zeneművészeinek. Itt találta barátai menedékre a politikailag is, a drámai zene terén hatalmas utításai miatt is üldözött Wagner Richárd. Liszt fényes elégtételt szolgáltatott lángszellemének s „Tannhäuser és Lohengrin” című röpiratával indokolta a nagy német zeneköltő e két dalművének, melyeket addig egy színház sem tartott érdemesnek fölvenni műsorába, a weimari színpadon előadását, mely által Wagner nagy jövője meg lön alapítva.

Liszt „Symphonikus zeneszerzeményei”, melyeket nagybbrára ekkor írt, a XIX. század egyik legnagyobb becsű, eredetiség, költséget, hangszerelés, szingazdagság s mesteri kidolgozás tekintetében egyedül álló irodalmi képviselek. A mítosz és költészet s hazája története — Hungaria, Hunnok harca stb. — szolgáltatá e nagybecsű alkotásaihoz az inspirációt.

Az 50-es évek közepén Liszt szerzői tevékenysége egy új műirány felé fordult, mely őt aztán mint zeneköltőt a legmagasabb színvonalra emelte. Ugyanis ekkor kérte föl Magyarország primása, Seitovszky, hogy az esztergami bazilika fölszentelése alkalmára ünnepi misét írjon. Megírta s 1856-ban a fölszenteléskor a budapesti összes művészi erők közreműködésével, saját vezénylete mellett elő is adta. Ez volt elseje mindama nagyszerű egyházi zeneszerzeményeinek, melyeknek zárköve mind a mai napig a „Krisztus-oratorium”, s kimagasló alkotásai „az esztergami”, a „koronázási mise” és a „Szent Erzsébet-oratorium”.

1856 ki tartózkodása Magyarországon több hétre terjedt, s két évre rá ismét Budapestre jött, mely alkalommal két zenekari hangversenyt rendezett a nemzeti színházban jótékony czélra. Később Rómába költözött s a Montemario hegyen álló kolostor magányában keresett menedéket a világ zaja elől, majdnem egészen egyházi zeneszerzeményekkel foglalkozva, s 1865-ben az egyházi kisebb rendeket is fölveve.

1867-ben ismét megjelent hazájában, a koronázási ünnepélyen előadtván ez alkalomra írt nagy miséjét. Ekkor indult meg a mozgalom, hogy őt hazája visszanyerje s állandóan magához láncolja. Kezdetben ez sikerülni is látszott, midőn az országos zeneakadémia országos alaplól fölállítatván, ő hivatott meg annak vezetésére. Ő el is fogadta a meghívást s állandóan Budapestben telepedett le, tápot adván a reménynek, hogy egy oly lángelme, mint az övé, hivatva lesz ujja teremteni a hazai műviszonyokat s letenni alapját egy oly jövőnek, mely a magyar államot a zene tekintetében is a legműveltebb államok sorába emelendi.

Fájdalom, a remény nem valósult. Meg-

maradt ugyan a zeneakadémia elnökének, többször nyílt alkalmunk utólréhetetlen művészetét csodálni zenei reggelyein, s hallani karnagy vezénypalcájára mellett a nagyszerű zenekari hangversenyeket, s 1878-ban Andrássy estélyén még nyilvánosan is fölépített Bécsben a szegediek javára; de abban a reményünkben, hogy végkép itt marad meg köztünk, ismét csalódunk kellett; nyugtalan lelke újra tova hajta s születése 70 ik évfordulójának ünnepét is külföldön, Weimárban üli meg.

Mi oda is elkísérjük legjobb szerencsekívánatainkkal s nem teszünk le a reményről, hogy őt nem sokára s aztán még soká, igen soká mondhatjuk kizárólag a magunkénak.

MIKOR A BÁNAT...

Mikor a bánat hajdan meglepett,
S szívemre szállott zordon, néma gyászszal,
Mint ősi tájra száll a loma köd:
Sokszor esegém akkor a halált,
Mely a szem fényes világát kioltja,
S elállva vérünk patakzó futását,
Olyanná teszi a zajgó kebelét,
Minő a hangos szőlőhegy leszen,
Ha víg szüretje egyszer véget ért:
Pusztán enyész, elhagyott.

De a mióta megtaláltalak,
S áldó szerelmed minden gyönyörét
Pazar bőségben halmozád reám;
Mióta fímet itt nyugaszthatom
Kebled felett, e megszentelt oltáron,
Melynek szeliden zengő csegettűje:
Szíved verése leborúlú készit:
Azóta félek, irtózom a sirtól,
S kerülöm, mint a nap az éjszakát.

Nem attól félek, hogy majd ott alant
Örökre köve tart a ronda föld;
Hogy ez a test, mely egykor ide fenn
Örömmel vette az élet javát,
Alaktalan részekre szakadoz,
Melyekből késő századok viharja
Magának könnyű játékszer kavar,
S a névtelen port messze elzúllja
A nagy világűr tágas csarnokában.

Hanem csak az fájt, attól rettegek,
Hogy nem fogok ott emlékezni rád!
Gyilkos felejtés ejt meg lent a sírban,
S örök időkön keresztül soha
Nem fogja tudni szendergő porom,
Hogy te is voltál és én is valék!
Irtóztató lesz elfelednem ott,
Hogy ezt az ajkát egykor csókolám,
Hogy ezt a hangot egykor ismerém;
Hogy ezt a kedves, zsenge termetet
Egykor karommal forrón ölelém;
S hogy még ez áldó szép szemek honából
Mosolygott rám a tiszta szerelmem:
Beh boldog voltam itt e föld felett,
S e szív téged beh híven szeretett!...

JAKAB ÖDÖN.

KELE ISTVÁN.

RAJZ A RÉGI RABLÓVILÁGBÓL.

III.

Tolvaj, rabló lett Kele István, czimborákat könnyen talált.

Egy sötét este lóra ült, hajnal előtt vissza jött a tanyára.

— Itt a pénz, asszony! a lellem ára, — mondá Kele István, a mint a szobába belépett, nagy csomó bankót adva át feleségének.

Kati mosolyogva ugrott a nyakába.

— Kedves jó Istvánom! tudtam, hogy megteszed értem.

Ekkor már eltaszította magától.

Kati sirva fakadt.

— Ne pityeregj! — mondta neki Kele. —

IV.

Egyszer mikor még nem állott üldözés alatt, a városból indult ki Kele István, három pajtásával együtt, hogy gyanuba ne vegyék, nem lőhátan, hanem kocsin, mely élébe egy szélteben fogták a 4 paripát. A nyergek és fegyverek széna alá voltak rejtve, s pokróccsal letakarva a kocsiderékban.

A mint a városból kiértek, beszéli egyik czimborá, hogy egy fuvaros ember igen jó négy lovát minden éjjel kinn legelteti a nyomáson, s nyelére egyenesen fölszegezett kaszával és töltött puskával őrzi. Ő tudja, mely tájon szokott tartózkodni, jó volna elvenni azt a jó négy lovat.

— Hogy rontanád meg te, gazember? Annál egybebe sincs — mordult ki Kele István. — Hanem hajts arra mégis, hadd beszéljek vele.

Rákadtak a fuvarosra. Talpon állott lovai mellett. Csakugyan vállán volt a töltött puská, kezében az éles kasza. Megszólította Kele István.

— Jöszte elő egy szóra.

A fuvaros puskájához kapott, de Kele rákiáltott.

— Azon módon jöjj elő, a mint vagy.

Szót fogadott az ember.

— Add oda a pajtásom kezébe azt a kaszát, az enyémbe a puskát.

Oda adta.

— Most vedd ki a békóból, kötőfékezdd föl s vezesd ide a négy lovadat.

Megtörtént.

— Kösd a saraglyához.

Sirva fakadt a fuvaros, rimánkodott, hogy csak ketjét is hagyják meg.

— Kösd oda mindjárt! — mordult Kele.

Zokogva engedelmeskedett a szegény ember.

— No most jöjj ide elem, — szólott Kele szelidebb hangon. — Mire való az az éles kasza? Mire való az a töltött puská? Mit érnek azok a te kezvedben, ostoba? Hát nem elvihetnénk most a lovakidat? Meg is érdemelend, hitvány ember! Gonosz szándékot forraltál, hogy majd agyonvágod, lelővöd, a ki a lovadat el akarja lopni. Ezer szerencséd, hogy fel nem emeléd ellenünk a kezedet. De ha bátrabbná volnál, ha lelőnél vagy agyon vágnál egy lőköttöt: elbirná a lelked? Nem tudod, hogy égre kiált a kiontott vér? Semmire való! Rossz ember vagyok, ezek a pajtásaim se nagyon jók, de nem lövök rá, ezek sem a mig velem lesznek, még a pandurra se, hacsak elkerülhetjük. Ugy látszik a társaknak is szólott a lecke. Te meg, hitvány ember, vért ontanál?

A szegény fuvaros reszketélt, zokogott; könyörögni se mert.

— Oldd el a lovadat — mondja Kele egy kis szünet után, — kell is nekünk szegény ember keserves keresménye. Nesze! itt a kaszád, itt van a puskád is; de többet ki ne merd hozni egyiket se. Bottal is elkergetheted a tolvajt, valamire való ember meg mért nyomorítana meg téged?

Elhajtottak. A szegény ember sokáig bámult utánok, s ha talán nem kívánta is Kelének, hogy az Isten áldja meg, de nehezen is lehetett volna rá venni, hogy tanubizonyságot tegyen ellene, vagy nyomába utasítsa üldözőit.

V.

Keményebb leckéz kapott Kele Istvántól a vázugi jegyző. Hivatalos ügyben utazott ez a helység négy lován, s a „Szárítkozó” csárda mellett vitt el útja, mely Hódas határában, közel a Tiszához, az országutul szolgált töltés

mellett, nádas, kákás, gyékényes rétből kiemelkedő partos helyen épült.

Most már a helyét is csak a régebbi nemzedék ismeri a hajdan legnagyobb árvíz idején is szárazon állott csárdának. Magát a csárdát régen eltakarította a szabályozott víz, a mint sepregeti már s elfogja seperi a legvirágzóbb s a legmagyarabb községeket, a melyek, míg fel nem duzzasztotta az árt a tudomány, nagyon könnyű szerrel bírtak védekezni.

Meg fog ez történni. Add meg magad rossz sorsodnak, szegény magyar Alföld. Nem azért hívták ám be a külföld jeles szakértőit s nem azért költötték rájuk az ezreket, hogy tanácsai-

Most kérdezné már Józsa Gyuri: «Hol költ a vadruca a szabályozás után?» Megmondaná neki a gyermek is: «A falvak és városok helyén.»

Hanem a jegyzőről akartam beszélni.

A csárda kerítésén kívül, a hol sok paraszt kocsi volt már kifogva, leszállott a jegyző a kocsiról, s mondta a kocsinak, hogy itasson meg, maga pedig bement a csárdába egy megszely borra.

A konyhán jó kinézésű, magas, erős természetű barna parasztember tüzelgetett a paprikashallal telt vasszakék alá. A jegyző megkérdezte a csárdástól, ki az az ember? Ez, hihet-

odébb-odébb húzódo atyafiak előtt, mikor Kele Istvánnak már mindent besugtak, s kiszóltott ez a csárda tornácáról: «Fogjon minden ember s menjen a dolgára».

Nem mozdul gyorsabban a katona, ha riadót fúnak, mint ezek az emberek a Kele szavára; egyik az abrakos tarisznyát kapta le a lováról, a ki éppen itatni vezette lovait, feltról visszarántotta azokat a kocsikhoz. Hirtelen befogtak az egyszerű szerszámba, s indultak sebesen, ki jobbra, ki balra.

A helység kocsisa, a ki még egészen ki sem fogta a négyest, kezdett visszafogni, de ennek azt mondta Kele: «Te csak fogj ki fiam! s köss

EGY ITAL BOR. — BENZUR GYULA FESTMÉNYE UTÁN.

kat — melyeknek követése téged megmentene — bevegék. Sok érdekbe, nagyon sok érdekbe ütköznek azok a tanácsok, befolyásosabb érdekbe, mint a te existenciád. Ti ismeritek legjobban ez érdekeket. Én csak ennyit jegyzek meg: a hazai szaktudomány méltósága megköveteli, hogy az irányt, melyben megindult, ne változtassuk. Eszembe jut itt, mit hallottam egyszer egy iparostól. Szórol-szóra így nyilatkozott: Tudnék én jó munkát tenni, de nem vagyok bolond; hiszen a mit jól megcsinállok, nem kell reparálni; pedig többet jövedelmez nekem a foltozás, tatarozás, mint az az új munka.

leg azért, hogy menjen dolgára az alkalmatlan időben érkezett vendég, megsugta neki: Kele István.

A jegyző ur azonnal kisuttyant, s a lovaik, kocsijok körül ácsorgó parasztokat magához intvén, fölfedezte nekik, a mit legnagyobb részük jól tudott, s talán éppen azért nem lábatlankodtak oda benn, hogy a kurrentált rabló Kele István, kinek a fejére nagy díj van kifizetve, oda bent főz, s egyedül maga van; fejtegette, milyen könnyen beszoríthatná ennyi ember, s milyen jó volna megosztani a díjon.

Még tervezgetett a boldogtalan jegyző, a meggondolatlanságán hűledező s egymásután

be az istállóba az én lovam mellé, nótárius uram itt marad, egy kis paprikásra».

A jegyző nem mert ellenkező parancsot adni, azt is belátta, hogy hiába kéredeznek valamelyik parasztnak a kocsijára, csak nem mernek fölvenni; állott egy helyben, mintha legyőkeresztet volna a lába; míg Kele ki nem mozdította helyéből, e nyájas szavakkal: «Tessék besétálni, nótárius ur, a hűvös szobába, jobb lesz ott, míg az ebéd megfő.»

Mit volt mit tennie, besétált a jegyző.

A hűvösen tartott tiszta szobában, az asztalon volt Kelenek egy pár pisztolya, az ajtóhoz volt támasztva fokosa, az ajtó szegére, a

A NAGYAPA ÖRÖME. — BÖHM PÁL FESTMÉNYE UTÁN.

törülköző felébe volt fölakasztva két posztó ujja és karikás ostora.

Saját fegyvereivel támadhatta volna meg a jegyző ur a fegyvertelen betyárt; hanem egészen másnemű gondolatok izzasztották most a hívős szobában.

Egy-két rövid perc múlva, melynek mindenike felült a szegény jegyzőnek egy-egy hosszú órával, benyitott a fűrgő csárdán. A két pisztolyt letette az asztalra a padra, tiszta fehér abroszt terített föl, magasra fölhasadt fehér lágy kenyeret, egy pár két-itezés négyeszlögletű üvegben ragyogó ó-bort, két poharat, két virágos közepű és szélű fehér tányért, két fakannalat tett föl. Egyik tányér mellé, a jegyző számára, rézveretes nyelű jókora bicskát tett, melynek egyik fődéle alól kétágu villát húzhatott ki, a kinek szüksége volt rá. A Kele tányérja mellé nem tett kést, tudta, hogy az hord magával. Végre feltette az asztal közepére a fakoszort.

Takaros és hasznos eszköz ez a fakoszorú. 120—150 darab, harmadfél hüvelyk hosszú, félhüvelyknyi széles, fertályhüvelyknyi vastag, csinosan egyformára faragott, közepén kivészt, egyik végén gombos, másikon fecskefarkura vagy kerekre vágott fűcskákból van összeállítva. A ki tudja, melyik fáját kell kihuzni, — mert csak egy van kihuzható, s ezt csekély jel különbözteti a többitől, — egyenként szétszedheti; ha másik darabját erőltetik, török, de nem enged. Erre szokták volt tenni ékezőket a vasszékát, hogy ki ne égesse, vagy be ne kormozza az abroszt vagy asztalt. Valamire való parasztgazda házában kettő-három is volt régebben, még ury házaknál is lehetett látni az Alföldön; ma már itt-ott kerül egy-egy mutatónak. Leginkább rabok vagy raboskodott emberek készítettek.

Megnyit az ajtó, behozta Kele István a sustorgó halpapríkást, rátette a fakoszorura a szikrázó fenekű vasszékát, maga letelepedett pisztolyai mellé a padra, nyájason kinalta a jegyzőt: »Tessék helyet foglalni nótárius ur, lássunk hozzá.»

A csárdán egy rátekinéssel biztosítván Kelét, hogy meglepetéstől nem tarthat, lesz gondja vigyázásra kirendelt gyermekeire, jó étvágyat kívánt s távozott.

Fel is fért a jókivánat a szegény jegyzőre, kit másodsor is figyelmeztetni kellett Kelének: »Ne szemérmeskedjél, nótárius uram! szívesen kinalom. Kecségét, süllőt is aprítottam a harcsa, potyka közé; fogadom, izes lesz.»

Evésközben csakugyan megjött a jegyző étvágya, annyival inkább, mert a Kele arca semmi rossz szándékot sem árult el, azt kezdte hinni a jegyző, hogy a betyár semmit sem gyanít, csak nem szerette ott azt a sok mindenféle embert.

Neki bátorodott a jegyző, vissza-visszaköszöntötte a ráköszöntött poharat. Jól megebédelték.

Kiszólt Kele István: »Sári! vidd ki a vasszékát, lakjatok jól ti is, még jó meleg; hívjátok be a nótárius ur kocsisát is.»

A csárdán sejtette, hogy most adják már fel a jegyző urnak a fekete levest, sietve távozott.

A mint újra magokban maradtak, kérdezte Kele István: »Milyen fizetést ad Várgaz közsege nótárius uramnak?»

A jegyző elsorolta: ennyi forintot, ennyi köből életet, ennyi tűzi fát, ennyi akó bort, hizónak valót, húst, mézet, vaját, stb., szabad akást és egy telekföld használatát.

— Van aztán még hozzá, akkora helységben akcidenzia is?

— Van, igen.

— Megélhet biz abból jó tisztességesen háza népével együtt a takarékos ember, tehát félre öreg napjaira is. Van talán már egy kis szerzeménye is nótárius urnak?

— Van hála istennek egy jobbágy telkeském.

Ránézett most Kele a jegyzőre, s tekintete elől eltűnt a pirosság ennek arcáról.

— És mégis a más ember bőre árára éhez-tél? Veszett vérű apám!

Legelősebb földindulásában használta Kele István ama szavakat. Különben sohasem káromkodott, azt tartotta, s szokta is mondani: Vagy gyáva, vagy bolond, vagy a kettő együtt, a ki káromkodik.

Mikorra ez a felkiáltás elhangzott, már jobb kezében volt a betyárnak a fók, baljában a jegyző kabátjának két szárnya, melyet felkapván tulajdonosának nyakszirtjához szorított, s úgy alávert olvasatlanul a fók nyéllel, hogy ha balkézrel fen nem tartja: lerogyott volna a nyomorult ember.

Látván Kele, hogy nagyon elég már: a padra ültette, vagy inkább tette a jegyzőt, s maga megállott vele szemközt.

— Hitvány kapzsi ember! Jó lett volna a jutalom, az életem ára, ha megfogathattál volna a parasztokkal? ha olyan gazemberek volnának azok is, hogy a hóhér kezére juttassák azt, a ki nekik épen úgy nem vetett soha, mint neked eddig, te alaváló, te ezudar! — Aztán, nemzetes uram! nem is olyan könnyen adják ám azt, nem is az érdemi meg, a ki úgy véletlenül rábukkanna az emberre, ráuszítaná a sok parasztot, s lefűleltetné velők az embert... Eb akarja ám az ilyen tréfa, nótárius uram! Mennyit csavarog, ólálkodik mi utánunk sok komiszárius legényeivel, hidegben, melegben, éjjel-nappal, hány lovat nyargalt már agyon némelyik, semmi hasznára; mennyit elfizet csekély béréből a sugónak, a kiket mi még jobban fizetünk, s nekünk szolgálnak jobban, amazokat csak usztatják, ugratják. Hányszor lepiszkolják őket, hogy készakarva szalasztanak el. Hányat kicsapnak csufoson, hogy összejárt-szik velünk, kezünkre dolgozik, pedig dehogyan dolgozik, csak félti a bőrt az isten adta. Hiszen ha lelőnének, éhen veszne el felesége, gyermeke, a nemes vármegye sem gondoskodik rólok, nótárius uram se fogná el örökre egyiknek az árvaát sem... Ha ilyennek esik valamikor az a jutalom: élje el békével, én tudom, hogy meg nem álkozom; azt nem a kapzsiság, nem az embertelen rossz lélek, hanem a kötelesség vezeti. De, a ki a hitvány pennája után ury módon élhet, az csak ne tegye zsebre, ne csipje el suttymban a más ember keserves kenyerét... Rossz ember vagyok, nem tagadom; de ezerszer rosszabb lelked van neked, téntanyaló! Ha én úgy a kezében lettem volna, mint känd most az enyimbem van; ha én is olyan vándorzó gazember volnék mint kend! Hej!... Hanem télik az idő. Ha olyan alaváló kerülne azok közt a paraszto közt, mint nótárius uram: nyakamra küldhetné a vármegyét. Fogathat, nótárius uram, de még nem bucsuzunk, elkísérem egy darabig; mert csak kötve hiszek a komának.

Mikorra a kocsis befogott, a csárdás is elővezette Kelének dölczeg paripáját, a csárdásné kihozta a pisztolyokat, fokost, karikást. Kele István a pisztolyokat a tokba, fokosát a nyereg-kápnál levő karikába dugta, karikását nyakába vetette, s ez alatt a nyereg és kantár minden csattját megszémlélve, nincs-e valahol hiba, — lován termett, s szökött a kocsisnak: »Mehe-tünk.»

Vagy fél mérföldnyire szökött lovagolt a kocsi mellett, a mint egy keresztúthoz közeli-

tettek, kikanyarította nyakából a karikást, s úgy rá durrogatott a jegyzőre, csak úgy repített róla a kabát. Majd rákiáltott a kocsisra:

— Megállj egy szóra!... No, nótárius uram, megelégtettem, nótárius uram talán sokalja is; hanem hát kellett ennyi a leczkéből. Most rá hallgasson s el ne felejtse a mit bucsuzóra mondok. Minden ember a maga mesterségét folytassa, abból éljen meg, ne legyen minden lében kanál. Értette? Az eddigről tisztán megszámoltunk, ha több rossz fát nem tesz a tűzre, nótárius ur tölem nyugodtan alhatik, s bátran járhat-kelhet, éjjel úgy, mint nappal. Te meg kocsis! Nem láttál, nem hallottál semmit. Érted-e? A hivatalviselő embernek szüksége van rá, hogy tiszteljék, becsüljék, s a nótárius ur te ellened nem vétett. Ha nem állhat a czihere a nyáron, — ha el találna járni a szád: nem nótárius ural, hanem velem gyűlik meg a bajod. El ne felejtse! Most isten hírével!

Mint a fecske sutyant el mellettök Kele István, s egy szempillantás alatt eltűnt. Hogy merre? Még tán akkor sem tudhatták volna meg, ha utána mertek volna nézni.

(Folytatása következik.)

EGY ITAL BOR.

Benczur Gyula festménye.

Disznó forró idő, — mondaná Petőfi. Száz poros uton halad a huszár a pörkölő nap hevében. Hej, az a mutatós dolmány, állig begombolva, a prémes mente, mely oly dölczegen himbálódzik vállán, — bezzeg nagy teher most. Jobb dolga van annak a legénynek ott a mezőn, ki szellős könnyű vászon ruhájában ugyancsak neveti az izzadó vitézt.

Hogyne szomjaznék meg az ember ily forró időben. Kivált ha az ember huszár, a kinek egyáltalában semmi szüksége égető napsugárra ahhoz, hogy megszomjuhozzék. Állandó állapot ez nála akár tél van, akár kánikula, akár van jó idő, akár van rossz idő. De hát ilyen hőségben, mi türes-tagadás, dupla az az »állapot«.

S ha a huszár szomjas, csak volna esze, hogy el ne kerülje a csárdát, kivált ha szép lányt lát az ajtajában. Az a tüzes szempár is huzza, de meg az ital is, melyre úgy vágyik, mint a szarvas a szép hives patakra.

Hát bizony csak meg kell itt állani sok minden okokból. S meg is áll a vitéz és elmondja amugy huszárosan a szíve szándékát.

— Innánk tán, szép hugám, eszem azt a fekete szemedet.

Az meg adja szívesen, hogyne adná olyan szép kérésre.

— Tessék, vitéz uram, a közepéből való, épen most csapoltuk.

S oly szeliden néz rá, hogy a huszár szintén megmozdulni érez valamit ott a dolmány alatt s majd elfeledi mellette a poharat. Hej, ha nem volna oly sietős dolga! De így!

— Isten fizesse meg. Gyí, jó lovam Ráró!

A NAGYAPA ÖRÖME.

— Böhm Pál festménye. —

Nehéz már a kasza-kapa reszkető kezének, az ekaszarvát se tudja többé megmarkolni már úgy, mint még tíz-husz év előtt: de azért a derült, nyugodt kedély, a jókedv megmaradt s maga köré látva gyűlni gyermekei gyermekeit, a mosolygó, kacagó, vihánczó angolalczokat, — elfeledi azt a hetven évet, mely vállaát nyomja, homlokáról elsímul a redő, mit az idő ekeje szántott bele, s azt hiszi, ő maga is gyermek, úgy tud örülni a gyermek örömeinek.

Dajkatisztet teljesít, olyanformán, hogy ő és a kicsinyek vigyáznak egymásra, nehogy baja essék valamelyiküknek. Az öreg leült a ledűlt fa derekára, s ott elmesél a régi jó időről, francia háborúról, a hol ő is nagy dolgokat mivelt. Majd meg jó kedvre derülve a kis leányunoka pajzán modulatáin, dundolni kezd megviselt hangjával, tánczra biztatja a kis ha-

mist s maga is tánczol hozzá, persze már csak a — kezével, szegény jó öreg.

Ezt a megkapó momentumot ragadta meg jeles fiatal festőnk, Böhm Pál, hogy vászonra tegye. Szerencsés vonásokkal, jóízű humorral tette egymás mellé a két ellentétet, mely most, a közmondás szerint, találkozik a közös örömben, az ifjúságot és vésnséget. Képe kifejező, jellemzetes és minden ízében magyaros. Szinte lehetetlen benső örömmel nem nézni a kedves csoportot.

NYOMA VESZETT!

— ANGOL KISKÉP. —

B E F E J E Z É S.

I. FEJEZET.

Tizenkét év múlva.

Tizenkét év telt el. Eseménydús évek Európában! Indiában a lázadás utolsó szikrái is elnyomattak; Olaszországban a francia és olasz fegyverek visszavitták Lombardiát s Viktor Emmanuel olasz király lett, Ausztria és Poroszország közt — majd Francia- és Németország közt nagy háboru vívatott s a német egység is meglelt. A Mont-Cenis alagútja, a suezai csatorna s Európa és Amerika közt a tengeralatti távíró elenyészették a közlekedés legnagyobb akadályait.

Ami kisebb szinpadon, mely a föntebbi lapokon érdeklődésünket igénybe vette: nem történtek nagy, sem váratlan események s változások. Lancelot és Winifred nyugodtan éltek tovasuhanó boldog éveiket. Megálva otthonukban, gyermekeikben, egymásban, áldást terjesztettek magok körül környezetükre is. A Burfield-mocsár vidéken boldog és virágzó telep kelt lábra; iskola és templom meghozták áldásaikat a közel nyolczszáz lelket számláló telepére. Pennefeather ur egész lélekkel működött hivei testi és lelki jólétén; s Pennefeather-nének még mindig megíratlan volt az a regénye, melylyel be akarta bizonyítani a világnak, hogy jobb is telnek töle, mint a mit a szükség-től kényszerítve kenyérkeresetből irt. A kis »baba«, kinek Winifred első öt fontos bankjegyet a bőlszójába dugta, azóta nagy fiu lett s kisebbek is követték.

Brackenburyék e tizenkét év alatt többnyire otthon ültek, kastélyukban. Évenként néhány téli hónapot Londonban töltöttek, vendéglőben s a lord nem vett a városban palotát s nem rendezett be költségesebb háztartást; otthon is ritkán — s csak a mennyire az illem követelte, nem a hogy módja engedte volna — fogadott vendégeket; a miért nem is egy megrovásnak vagy megjegyzésnek tette ki magát. De ő, bármennyi év telt, most is csak elveszett bátyja sáfárának szerette magát tekinteni. Eltűnt után öt évvel, látta őt, a Vezuv kitörésekor, szemlél s ezzel — azóta nem hallott felőle hírt; de holtáról sem lehetett bizonyos. Élőnek kelle őt tekintenie, a míg holtának nem tudta.

E tárgyról ritkán volt szó közte és Winifred közt. Egy ideig Winifred is hitte, hogy férje valóban látta Cuthbertet. De mikor minden nyomozás sikertelen maradt, s a Petrucci-család sem tudott felőle semmit mondani: Winifred azt kezdte hinni, hogy csak az izgultságcsalódása volt az egész találkozás. Mr. Fink is abban a nézetben volt elejétől fogva: kápráztatnak tartotta az egészet. Ő is látta az embert, de nem talált rajta, durva parasztos alakján semmit, a mi őt Cuthbertre emlékeztette volna.

Tizenkét éve, hogy Lancelot és Winifred egybekeltek; s tizenhét, hogy Cuthbert, lord Brackenbury, Genuában a gyémántokat vásárolta s azokkal együtt Borghetto és Spezzia között eltűnt.

Május első napjaiban voltak. Lancelot már kora reggel kiment; s lady Brackenbury nyugtalanul járt fel s alá a verandán, várva férjét a reggelivel. Az idő szeliden bánt Winifreddel; nem sokat változott azóta, hogy a szigorú szemű Cochrane megbámulta volt a galambjait étető leánykát, a Langtrej-major udvarán.

Végre nyílt az ajtó s Lancelot jött.

— Valahára! kiáltá nője.

— Csak nem vártatok rám?

— Kilenczizg vártunk; a gyermekek türelmetlenek voltak s meg kelle őket reggeliztetnem; de én még rád várok. Éhesnek kell lennem!

— Szörnyen.

— S a vén Lujza?

— Még életben találtam; de valami husz percz múlva kiadta lelkét. Ugy tetszik egy szavát: »Tűz!« megértettem; de egyebet nem tudtam belőle kivenni.

— Elégületlen vagy, nemde, Lancelot?

— Nem én. Nem vártam semmit; rég föl-hagytam a reményemmel e részben. Csak mintán a vén asszony egykor azt mondta — s igazat mondott! — hogy Cuthbert nem halt meg, mert ő megérezte volna; s most hírlí hozták, hogy utolsóban van: lelkiismeretemet akartam megnyugtanni azzal, hogy fölkerestem. Mindenesetre örülök, hogy jelen voltam, mikor meghalt.

Ezzel órájára nézett, megjegyezve, hogy feltíz elmult s azzal az ebédlőbe ment, hol az asztal a reggelizhez még föl volt terítve. Alig ültek le, nyílt az ajtó s három eleven fiu, egyik a posta-táskát hozva, zájra jött be a szobába.

— A barbárok betörése! mondá Lancelot mosolyogva. — Jól van, jól, ne beszéljen mind egyszerre. No's, Cuthbert, hogy van a pony.

— Épen most voltam az istállóban, papa. Carter azt mondja, nem ülhettek rá két vagy három napig sem. De Leigh Samu azt mondja, nincs annak semmi baja.

— Leigh Samu csak oly gyerek mint te; annak a szavára mit sem adok. Ha Carter azt mondja, nem ülhetsz rá, hát nem ülhetsz. Tudod kicsikém?

Carter a lovász volt. Leigh Samu pedig a Lettice fia, s a Brackenbury-fluk játszótársa. De Cuthbert urfinak megszúrta az orrát, hogy apja oly kicsinylőleg szóló a Samu tapasztaltságáról s őt magát is »kicsiké«-nek czimelte.

— Nem vagyok én kicsike, papa. Herbert, meg Winifred, azok kicsikék.

Herbert hét, Winifred meg öt éves volt. De ők is protestáltak, hogy ők nem »kicsiké«.

Apjuk elvette Cuthberttől a postatáskát s kivette belőlök a leveleket, melyeket nejének adott át, hogy szokás szerint ossza ki.

— Kettő miss Purcellnek (miss Purcell a két kisebb fiu nevelőnője volt); három neked, Lancelot; s egy csomó — bizony hét darab! — nekem; nem említe a lapokat és rőpiratokat. A tied mint üzleti levélnek látszik. Még se! egyiket Cochrane írja.

Lancelot letette leveleit maga mellé az asztalra s reggelijét és gyermekeivel enyelgését folytatta. Lady Brackenbury fölbotogatta a magáit s egyenként adott számat mindeniknek a tartalmáról. Többnyire meghívók voltak; Lancelot alig figyelt rájuk. Végre a maga leveleit is fölbotogatta. Hallgatva s komolyan olvasta át. Felesége meglátta arcán, hogy a vett tudósítások kedvetlennek tettek.

— Boszant valami? — kérde.

— No, egy kissé. Marrable-ék kívánnak beszélni velem, még ma be kell mennem Singletonba.

— Még ma? de hiszen ma már tizennégy mérföldet lovagoltál. Marrable-ék talán várhatnak holnapig.

— Blake ur ir, a Marrable társa. Két levele is van; egyiket tegnap reggel írta, hogy valamelyik nap menjek be; a másikat este, hogy mivel Marrable ur ma délben a városba jő, kéret, ha ma jöhetnék.

Winifred nyugtalanul tekintett rá. Lancelot észrevette s igyekezett megnyugtanni.

— No, valami régi követelés. Szót sem érdemel. Nem is értem tulajdonkép.

— A Cochrane levelét még föl sem bontottad.

— Csakugyan. Lássuk hát.

A mint feltörte, egy hírlapból kivágott darab hullott ki belőle.

— Mi az ördög ez?

S a mint szemét a nyomtatványra ráveté, mélyen elpirult; aztán észrevehető izgottsággal olvasta végig. — utána a Cochrane levelét — s mindkettőt zsebre gyűrte. Magaviselete oly szokatlan volt, hogy maga is érezte, hogy mentenie kell magát.

— Ne kérdezz a Cochrane leveléről, — mondá — legalább ne most. Londoni pletykák s klubbeli botrányokról ir, melyek sem mulatságosak, sem épületesek.

— Egy csöppet sem érdeklődöm pletykák és botrányok iránt, — mondá Winifred. — S nem is kérde semmit, a mit nem akarsz megmondani. Nem a legjobb nő vagyok-e?

— A legjobb a világon, édes! De neked is a legjobb férjed van, elhíheded.

— Tudom; s azt is tudom, hogy komoly titkok nincsen előttem soha.

Azzal Lancelot csöngett, mire Church — a régi komoly és hü Church — lépett be, kinek parancsot adott, hogy nyerges lovát »duchess May«-t kantározzák fel; a városba kell lovalgálnia.

Lancelot hanyagul lova nyakára eresztette a kantárt s gondolatokba merülve haladt a singletoni uton. A ló lassu lépésben ment s urya még egyszer elővette leveleit s újra átolvasta.

Az első levélben, mely rövid volt, Gilbert Blake csak arról értesítette, hogy Marrable ur valamelyik nap fontos ügyben beszélni óhaj-tana vele s tudósítani fogja, melyik nap lesz a városban.

A második levélben azt írja, hogy első levele írása óta Fawcett-Clarke- és Fawcett-éktől a mellékelt levelet kapták, melynek következtében Marrable ur sürgősenkel véli a találkozást s másnap a városba jő; mivel szükségesnek találja, hogy előszóval beszéljék meg az ügyet. — A mellékelt levélben Fawcették azt írják, hogy a tizenhét év előtt eltűnt Lord Brackenbury Cuthbert részéről — a ki szerintök el s Angliában van — megbízást kaptak, jogai, illetőleg követeléseit érvényesítésére. A lord levelekkel, a Winifred és Lancelot leveleivel, uti s vendéglői számlákkal, bizonyos gyémántokról szóló árjegyzékekkel, stb. igazolja azonosságát; nem követeli vissza vagyonát s állását, hanem annak fejében 25,000 font sterling váltásdíjait.

Végre Cochrane a »Court-Herald« és a »Tocsin« (Harang) című lapok közlebbi számaiból kivágott két közleményt küld, melyek szerint az elveszett lord Brackenbury haza jött s közelebből fel fog lépni jogai érvényesítésére és ügyét már egy »tekintélyes ügyvivőhöz« kezébe is adta». Cochrane szerint e hirt már napok óta suttogják a klubban, de ő föl sem vette, míg a hírlapi közlemények határozottabban nem szóltak, mintsem azokat barátjával közleni kötelességének ne kellene tartania, bár részéről azt hiszi, hogy család forog fenn.

Eddig a levelek.

Lancelot most sarkantyuba vette lovát. Az ut égett alatta. Mielőbb meg akart érkezni, mivel Blake ur azt írta, hogy Marrable ur déli 11 órától 3-ig fogja őt Singletonban, irodájában várni.

(Folytatása következik.)

WASHINGTON, AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK FŐVÁROSA.

Washington, az Egyesült-Államok fővárosa nem egyuttal legnagyobb és legnevezetesebb városa is az észak-amerikai köztársaságnak. Az óriási New-Yorkon kívül, melynek jelenleg már külvároasaival együtt közel két millió lakossága van, számos város haladja fölül Washington népesség tekintetében ezek közt nem egy van, mely mint Boston, Philadelphia, Chicago, St.-Louis, San-Francisco, New-Orleans, stb. egy vagy más tekintetben kiválóbb helyet foglal el. Washington csak főváros, azaz az állam fejének, a törvényhozásnak s a kormányának székhelye. Kereskedelem és ipar itt nem virágzik s maga a város lakossága is a kongresszus ideje szerint igen változik 50—80,000 között. Nem is valami szép hely, palotáinak száma csekély, nyáron kiállhatatlan meleg van, utcájának nagy része falusias kinézésű, másrésze unalmas derékszögű hálózatok halmaza, talajának nagy része mocsáros és közvetlen az elnök lakása mellett még ma is óriási pusztaság terül el, melyen nincs egyetlen ház, de még egyetlen fa sem s a szántóföld helyét kuruttyuló békák ezreivel telt mocsárok foglalják el.

Mindamellett Washington nemesak nevezetes, de világhírű hely, mert a földgömb leghatalmasabb és legérdekesebb köztársaságának székhelye, s a betűkkel ellátott és számozott utczák tömkelegében a legvállalkozóbb ember-faj kiváló képviselői laknak s fordulnak meg.

Két épülete a városnak világhírű: egyik a Kapitolium, másik a »Fehér ház«. Mintha különlegesen is jelképezné a republikánus állam saját-ságát, a Kapitolium gyönyörű nagyszabású palota, míg a »Fehér ház«, hol az elnök lakik,

igénytelen egyemeletes épület. A *Kapitolium* homokból, vasból és márványból épült, korinthusi oszlopok, nagyszerű lépcsőzetek és márványkittmények ezrei borítják s tetején van a 307 láb magas nagyszerű vaskupola, melyet a »szabadság« bronzszobra ékit, mely maga 15,000 font súlyú. Az egész épület hossza 751, szélessége 354 láb s az épület anyagának súlyát 8 millió fontra becsülik. Bensejében, különösen a szenátus szárnyán műemkek egész serege van elhelyezve; a déli szárnyon van a képviselőház s közepén művészeti gyűjtemények s több mint 300,000 kötetnyi könyvtár, a legnagyobb Amerikában. Nevezetes, hogy a szenátus tanácskozó terme sokkal díszesebbek, mint a képviselőké s míg ott sötét borkarszékerek vannak, a képviselők nádszékekben ülnek. Ez épületben ülésezik még a legfőbb ítélőszék, ennek tagjai az egyedüliek, kiket a köztársasági elnök egész élettartamra nevez ki. A kupolyáról, melynek belső része szép freskókkal van díszítve, nagyszerű kilátás nyílik a városra, s az

pos csarnokokkal van ellátva s izléses terneiben föltűnően sok nőhivatalnok dolgozik. Az oszlopokat a városban általában igen szeretik s mondják, hogy Washingtonban jelenleg több oszlopcsarnok van, mint egész Görögországban. A középületek közt még kiválóak: a rajzunkon szintén bemutatott *Smithsonian Institut*, mely a városon kívül szép parkban emelt palota terneiben főképp cserepéldányokból nagyszerű tudományos gyűjtemények s különösen természet-tudományi tárgyak s könyvek gyűjtettek össze oly célból, hogy egykor egy Washingtonban emelendő nagy egyetem gyűjteményei legyenek. A többi épületek közt nevezetes a patens-múzeum, melyben már mintegy 60 ezer amerikai találmány mintája s néhány Washingtonra s Franklinra emlékeztető ereike van kiteve, továbbá az időjósok intézet, a világ e nemben legtekélyesebb hivatala.

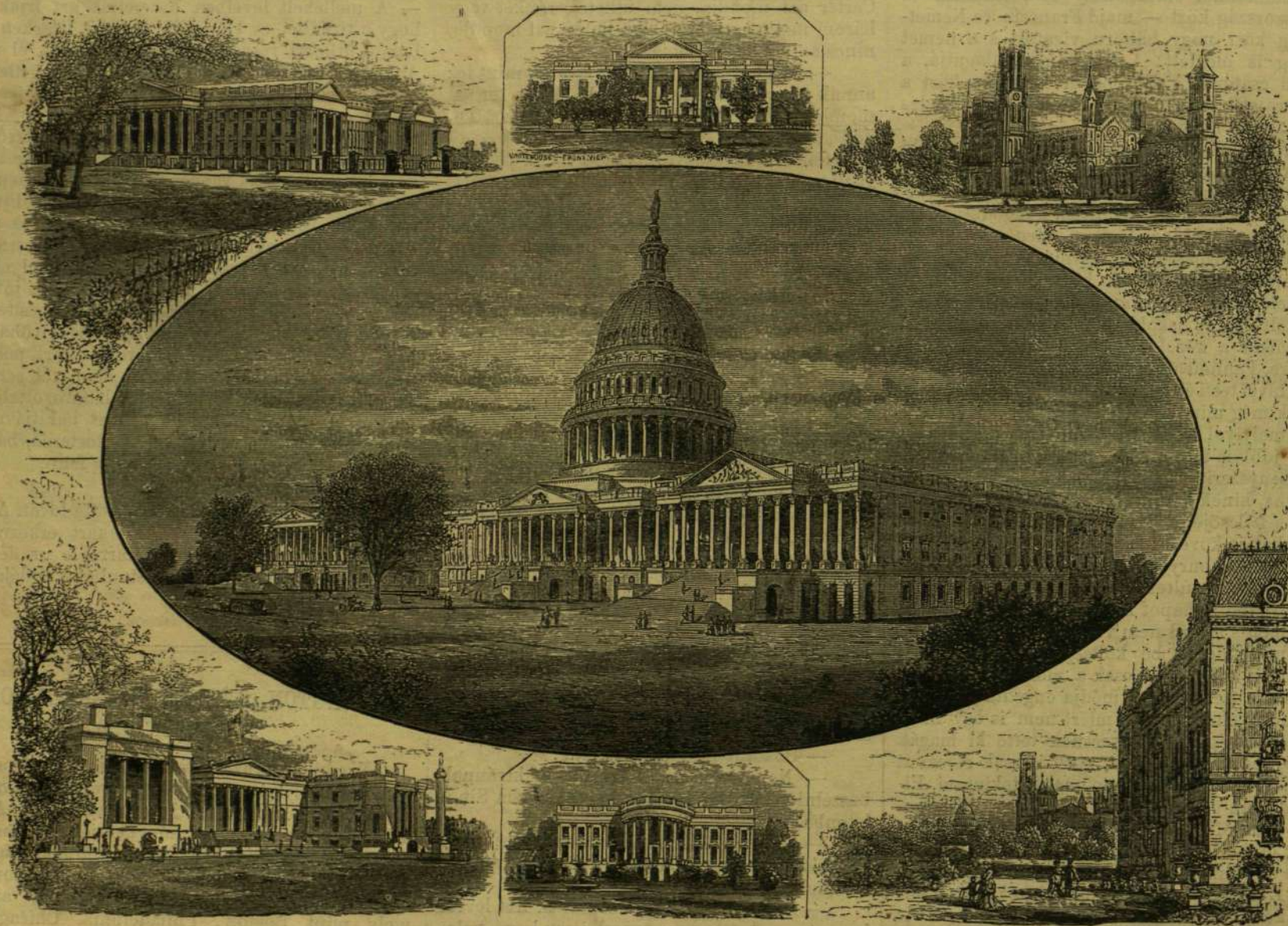
Képünk még két részletet közöl az Egyesült-Államok fővárosából. Egyik a városház, szintén görög stílusban, másik egy nyilvános park

jobbán tudjon tollal háborút viselni, mint karddal s ezért az őgróf 1699 aug. 20-án kelt leiratában arra büntette, hogy ezentúl az állami irodát Márton napján mindig tartozik ludtollakkal ellátni.

* **Önkénytelen határsértés** esete fordult elő Kelet-Európában. A *Prosa* folyó, mely Orosz-Lengyelország és Porosz-Szilézia közt egy darabig természetes határt képezett, hirtelen elhagyta régi medrét s új irányba folyva, jelentékeny orosz területet vitt át a porosz határára. Az orosz kormány külön hivatalnokot küldött az érdekes eset megvizsgálására.

* A legnagyobb aranydarabot eddig Ausztráliában két munkás találta. Súly 2268 uncia volt s kaptak érte 100,000 forintot. A lekapart és elolvadt hulladékokból ezenkívül még 10 font arany jött össze. Nevezetes, hogy azon a helyen, hol az óriási lelet volt, a pusztában egy fa alatt, több aranyat nem leltek.

* Az amerikai vasutkirály, Vanderbilt, ki a Rothschildoknál is gazdagabb, New-Yorkban nagyszerű palotát építtet magának. Már évek óta gyűjti az értékes művészeti és műipar tárgyakat a palota földszítésére s mivel már körülbelül elegendő

1. Pénzügyminisztérium. 2. A Fehér ház. 3. Smithson intézet. 4. A Kapitolum. 5. Városház. 6. Fehér ház a park felől. 7. A földművelési parkból.

KÖZÉPÜLETEK WASHINGTONBAN.

itt tengerből gyanánt szétterjedő Potomac folyóra. A »Fehér ház«, az Unió elnökének lakóhelye, közel a Kapitolumhoz van egy kis park és egyszerű magánlakások között. Katonaság nem környékezi e helyet, még csak tiszteleti őrsége sincs s a tetőn lobogót nem állítanak föl. Minden héten egy-két nap nyitva áll a palota boldognak-boldogtalanoknak s a szenatoroktól le egészen a néger napszámosig, mindenki bejelentés nélkül szabadon léphet be ide s hagyományos szokás szerint kezét szoríthat a leghatalmasabb állam fejével. Hátsó része, melynek egy kinyulóját jóniai oszlopok díszítik, még a leg szebb hely, de ezt sem mondhatja az elnök otthonának, mert a kert, melyre nyílik, egészen nyilvános s az amerikaiak rendszeren egészen el szokták lépni.

Az elnök lakásánál hasonlíthatatlannal szebb épületek az egyes minisztériumok palotái, melyekhez most egy nagyszerű, mintegy 10 millió dollárba kerülő közös kormányépületet emelnek. Rajzunkban ezek közt a pénzügyminisztérium palotáját mutatjuk be, mely szintén oszlo-

részlete, mindkettő alkalmas arra, hogy e nevezetes helyről tisztább fogalmat nyerjünk.

EGYVELEG.

* Az írótolakat hajdan sokkal jobban megbecsülték, mint jelenleg. Sacchini Ferencz híres jezsuita hét éven át csak két tollal írta levelezéseit s tudós értekezéseit. Alattius Leo († 1667), ki életfeladatát tűzte ki a görög és római egyházak egyesítését s a régi költők kiadása által a filológusoknál nagy tekintélyben áll, negyven éven át írt egy tollal, melynek elvesztését latin elegiában énekelte meg. Justus Lipsius 1573-ban Halleban egy Mária-képnek ezüst tollat ajánlott föl egy költeménnyel. Balde J. jezsuita tolla, melylyel igen szép latin ódákat írt, Nürnbergben hosszas ideig por tárgyat képezte két tanácsos között, s a melyik a tollat megnyerte, ezüst tokba tette. Crusius Márton két vastag folió kötetre terjedő »Annales Svevici« című munkáját, mely 1596-ban jelent meg, egyetlen tollal írta. Érdekes adat, hogy midőn Károly Lajos őgrófot 1698-ban Grenzingen-nél megverték, Weinheimban egy koreszmárosné tréfált vele, hogy ezentúl ludakat tart számára, hogy

van, hozzá is kezdetett a palota építéséhez. Egy park közelében egymás mellett három épület lesz s a közepén maga Vanderbilt és családja, a két szélsőben férjhez ment leányai fognak lakni. A házak falait szőlők és levelek fogják borítani s a kerítés egészen bronzból lesz, oroszlánfejekkel díszítve. Az előcsarnokba, melyet mozaikkal raknak ki, művészileg készült nagy bronzkapu fog vezetni s a lépcső sztergályozott tölgyfából lesz. A falakat freskókkal rakják meg, egyetlen szoba sem lesz olyan, mint a másik s lesz az épületben zeneterem, színház és több képtárhelyiség.

* A párba új neve. Egy charleroy (belgiumi) tekintélyes jezsuita megveto nyilatkozatot tett egy ugyanazon körvénken lakó vagyonos liberális egyénről, ki őt azonnal párba hívta. A jezsuita pater levélben mentegetődzött, hogy vallása tiltja a párba-józást, de bátoraságának megmutatása végett ő is tesz ajánlatot. Menjenek el mindketten oly helyre, hol erős ragály dühöng s ott ápolják a betegeket mindaddig, míg egyik közülük elhal. A másik e esetben hazamegy azzal az öntudattal, hogy a becsület kötelességének teljesen eleget tett. Elfogadta-e a másik fél ez ajánlatot, nem tudatik.

GARFIELD TEMETÉSE.

Az a mindenben óriási méreteket öltő mozgalom, mely Amerikában minden tekintetben felülmulja azt, a mi európai Garfield elnök eltemetése alkalmából is mutatkozott.

A gyász országos és óriási volt, melynek általános voltához hasonlít legfeljebb Magyarország mutatható fel, egy Széchenyi vagy Teleki halála alkalmából. A koporsónál megszünt az a pártusa, mely a választások alkalmából Amerika polgárait oly élesen szokta egymással szembe állítani, — nem létezett sem külön eszme, sem külön felfogás, sem elterő magyarázat, mindeneket egy értelemben tartott együvé a közös gyász.

Az Ohio-állambeli újságok ez alkalomból valamennyien rendkívüli kiadásokban jelentek meg, melynek minden sora az elhalt Garfield emlékének volt szentelve. A »Cleveland Anzeiger«, a »Cleveland Herald«, a »Buffalo Express«, melyeknek illető példányait clevelandi szíves tudósítónktól mi is megkaptuk, hosszú, kimerítő tudósításokat hoznak ezen »tragédiák tragédiájának« minden mozzanatáról, s a legna-

háton. Ágyuszó, s gyászfátyollal bevont dobok pörgése — tompábbá téve ezen fátyol által — jelezte a város lakóinak, hogy a menet közeledik.

Elöl a rendőrség emberei jöttek hármass oszlopban, melyek mindegyike 14 emberből állt. Aztán jött a Cleveland-városi csapat, lőháton, három tiszt által vezetett s utánok a különböző zenekarok emberei. Ezek után jöttek a templarius lovagok, mely társaságnak az elhunyt elnök is tagja volt, s az elhaltnak családja zárt kocsikban. Utánok ismét templarius lovagok, s aztán a tizenkét fekete ló által vont halottas kocsi, melynek lovait szerezsen lovászok vezették. A koporsó után a rendes katonaság csapata, s a résztvevő közönség beláthatatlan nagyságú tömege. A kíséretben legfeljebb volt a 42-ik Ohio ezred veteránjainak csoportja, kiknek vezérök egykor Garfield volt s kik azt a megrongált régi zászlót hozták magukkal, mely alatt küzdöttek egykor a nagy háboruban.

Igy ért a vonat a Public Square-re, hol le-tették a koporsót a katafalkra. Egyszerű fekete koporsó ez, hasonló az elhalt férfinak pompát

mintegy 150,000 ember ment s hol a temetés alatt a kitünőségek foglaltak helyet.

A katafalk fej felőli oldalán lapos tábla van, melyen gothikus betűkkel következő felirat olvasható:

Life's race well run,
Life's work well done,
Life's crown well won,
Now — comes rest.

(Az élet versenyt jól megfutá, az élet munkáját jól elvégezte, az élet koronáját jól kiérdemelte, most — jó a pihenés.)

A katafalk, illetőleg a pavillon mellett most valódi felvonulás kezdődött. Valamennyi városi egylet, katonaság, tisztviselőség, magánosok és hivatalnokok hosszú sora vonult fel. Még magyar zászló is vett részt a tüntetésben, sőt — mint írják — ez volt az egyetlen idegen zászló, a clevelandi magyar egyletnek zászlaja. Külföldiek testületei különben nagy számmal voltak.

Az idegenek számát, kik ez nap Clevelandban megfordultak, megközelítőleg sem lehet meghatározni. A legtöbbnek sem szállás, sem

GARFIELD TEMETÉSE: A GYÁSZMENET CLEVELANDBAN.

gyobb pontossággal írják le a gyászszerterítést, mely a boldogult hült maradványainak osztályrészül jutott.

A clevelandi kormányzó mr. Charles Foter egész az állam határáig eléje ment nagyszámú kíséretével a Pittsburg felől szeptember 24-én szombaton kora reggel jövő vasuti vonathoz, mely az elnök holttestét végredeletli intézkedése szerint szülőföldére hozta, s melyen nemcsak a Garfield-család hozzátartozói, hanem képviselőházi tagok, magas állású államhivatalnokok, tábornokok, stb. is érkeztek. Csak maga a mostani elnök, Arthur tábornok hiányzott, kimentve magát hivatalosan betegsége által, de a nagy közönség által ki nem mentve még ez által sem. Grant elmaradása is feltűnt. Az Egyesült-Államok főtitkára Sherman tábornok, Hancock tábornok, a hajóhad parancsnoka Rodgers admirális, a főpénztárnok Tucker Columbus, és Ohio főbb méltóságai, mind eljöttek a vonattal vagy más úton. Magát a gyászvonatot minden egyes állomáson ezer meg ezernyi tömegből álló nép fogadta, s egyes helyeken virágokat és koszorúkat szórtak rá.

Dacára az erősen szeles időnek, minde-
nütt sűrűn állott fej fej mellett, ember ember-

kerülő igénytelen lelkiületéhez. Csak egy koszorut hagynak fejénél, a Viktória angol királynő koszoruját. Sárga és fehér rózsákból, szegfűkkel vegyesen van ez köte s szalagján ez a felirat olvasható:

»Queen Victoria to the memory of the late President Garfield. An expression of her sorrow and sympathy with Mrs Garfield and the American Nation. September 22 1881.«

Viktória királynő az elhunyt Garfield elnök emlékének. Fájdalmának, és Garfield asszony, valamint az amerikai nép iránti sympathiájának tanujele gyanánt. 1881 szeptember 22.

A katafalk egy külön e célra készült igen csinos nyílt pavillon közepén van elhelyezve, egészen fekete selyemmel bevonva, a mely selyembe kiterjesztett szárnyú fehér galambok vannak hímözve. A négy oszlop, mely a pavillont tartja, gyászfátyollal van körülvonva, tetején angyalokkal s azon két oszlop között, melyek a fejnél vannak, a megboldogult fekete keretbe foglalt arcképe foglal helyet. A pavillon goth irén s oszlopain az egyes államok nevei vannak felírva, tetején nagyágyugolyók. A pavillon közepén levő katafalk körül tágas feljáró van, hova szombaton s vasárnap

étkezés nem jutott osztályrészül, noha a clevelandi polgárok az által is igyekeztek kifejezni honfitársuk iránti részvétüket, hogy szakítva minden amerikai felfogással, e napon valódi vendégfogadókka alakították át házaikat s megvendégelték ismeretlen idegent és jó barátot egyaránt.

A temetés hétfőn ment végbe a Lake View Cemeteryben, honnan Garfield régi lakására s a Hiram-College-re szép kilátás nyílik.

Érdekesnek tartjuk még fölemlíteni, hogy ez alkalomból következő jellemzőleg rövid életrajzát állították össze a boldogultnak:

14-ik évében a gyalupadnál dolgozott, a 16-ikban öszvérhajtó fiú az Ohio-esator-nánál,

a 18-ikban tanuló a chesteri iskolában, a 21-ikben tanító egyik ohioi iskolában, s a mellett maga is tanult,

a 23-ikban kezdte tanulmányait a »William-College«-ben,

a 26-ikban elvégezte a William-College-t mint az osztály legjobb tanulója,

a 27-ikben tanító a Hiram-College-ben Ohio-ban,

a 28-ikban a Hiram-College igazgatója,

a 29-ben Ohio államnak államtanácsosa, a legifjabb államtanácsos,
a 30-ikban ezredes az ohioi 42-ik számú önkényes ezrednél,
a 31-ben dandárparancsnok, megveri a rebelliseket, segít Buell tábornoknak a Pittsburg melletti csatát kivívni, részt vesz Corinth ostrománál s a Memphis-Charleston közti csatározásban,
a 32-ikben a cumberlandi sereg tábornoki főnöke lesz, részt vesz a Middel-Tennessee-i hadjáratban, s a Chicamauga melletti csatában, s tábornok lesz.
a 33-ikban bevásárlják a kongresszusba, a 48-ikban szövetségi tanácsos lesz, a 49-ikben elnökké jelöltek megválasztják, az 50-ikben elfoglalja állását, s mártyr halált szenved.

A NEMZETI GYÁSZ OHIOBAN.*

— Eredeti levél. —

Toledo (Észak-Amerika, Ohio állam),
1881. szept. 27.

Örök nyugalomra helyezték tegnap az Egyesült-Államok derek elnökét, Garfield J. mest, a clevelandi „Lake view” temetőben. Hosszas, 80 napig tartó szenvedésének, mégis csak a halál vetett véget. Utolsó percig remélt a nemzet, a legnagyobb izgatottságban élte mindenki e nyolczvan napot, és most, hogy a halál elragadta a nagy férfit, kinek tehetsége mellett oly szilárd akarata volt, hogy nemzete jólétét és boldogságát emelje, a legmélyebb fájdalomtól lesujtva gyászol a nagy nemzet, de gyászol a szó teljes értelmében, szívvel és lélekkel. Az Egyesült-Államok valamennyi városának és helységének minden háza, a legnagyobb palotától a legkisebb néger viskóig mind gyászszal van borítva, ugyisint a közlekedő vonatok. És nem parancsokra van ez így. A közös gyászt mindenki, mint saját érzelmeinek árnyékát tükrözi ebben.

Cleveland az Egyesült-Államok legszebb városai közé tartozik; a város közepén, hol a legélénkebb kereskedelmi forgalom van, egy gyönyörű nagy, négyszögletű gyepek területe, szökőkutakkal, virágokkal, árnyékos üléshelyekkel, melyek lombos fák által képződnek; éjjel villamvilágításnál valóságos tündéri hely.

A mult héten diszes pavillont varázsolt e térre a clevelandi lakosság, és ebben a pavilonban volt a szeretett halott koporsója kiállítás, miután Clevelandba hozták.

Ide zárandokolt ezírel a nép. Csak két-száz mehetett be egyszerre, s csak ha ezek kijöttek, ment be ismét más kétszáz.
Egy férfi, többek között, oda ment a koporsóhoz, buszon nézte egy ideig, aztán csöngő hangon és nyomatékosan mondta: „Garfield Ábrahám James, te meg lesz boszulva, én foglak megbosszulni.” E szavak után még a koporsóra hajtotta fejét és aztán lassu léptekkel távozott. Mindenki utána nézett, de senki sem vonta kérdőre. Az igaz, hogy itt nincsenek is rendőrök és pandurok.

FRIEDLÄNDERNÉ.

EGY HAZÁNKFIA LEVELEI AUSZTRÁLIÁBÓL.

I.

Melbourne, 1881. június 5-én
(piros pünkösdi napján).

Ha jól emlékszem, utolsó levelemben az-al végeztem mondokamat, hogy: vizontlításra 14 nap múlva. Ne nekem igéret! a 14 napból majdnem 14 hét lett — ennek egyszerű oka az, hogy március 22-ike óta ismét facér életet élek, s ily állapotban — végig jászva nem tudom már hányadszor életemben a mátlól holnapra való tragikomédiát, — nem igen volt kedvem ellenlábás barátaimnál egy kis ausztráliai pletykával alkalmatlanokdni. Röviden skizzirozva a legközelebb lefolyt 12 hét történetét, azon kell kezdenem, hogy március 22-én az

osztrák korcsma látogatói — nagybárra németországi fiúk — egy bankettel ünneptek meg a „solidarit” „hős” német császár nem tudom hányadik születési napját. Ez alkalommal, úgy éjfel felé, mikor már pinczéri tógátat levette, én is a társaságba vegyültem, valami haszontalan ok miatt összeszólalkoztam gazdám egyikével — szó szó után, disputa, káromkodás stb. stb. — s éjfel utáni két órákor már nem voltam az osztrák korcsma oszlopa. Ausztráliai szokás szerint egy hétig kihevitem magamat, ezután a kiállítás befejező munkák vagy három hétig fontartották bennem a szusz, ezután két hétig facérkodtam, három hétig ismét dolgoztam s majd ismét három hétig tétlenül rontottam itt a levegőt. Most azonban gyökeres változások megyek keresztül. Holnap vagy holnapután ugyanis itt hagyom nemcsak Melbourne-t, hanem Ausztráliát kontinenset is s átteszem főhadiszállásomat valamelyik szomszéd szigetre, de hogy melyikre, azt csak holnap vagy holnapután tudhatom meg; minthogy azonban ezen leveletem ma este postára kell adnom, jövő levelemből fogok csak megtudni, vajon a fidsi szigetekre fogok-e sütni-főzni a tropikus nap forró sugarai alatt, vagy pedig Tasmanián (Van Diemens Land) fagyos klímája a kandalló kecsgetető lángjához fog e kergetni, mert úgy hiszem, fölösleges megemlíteni, hogy itt, Melbourneban s ennek folytán meg inkább Tasmaniában, most java tél uralkodik, — már t. i. ausztráliai tél, melynek elejét lehet venni egy öszi felőlével. A kecsekből valószínűleg Tasmanián javára fognak esni — no de erről még kora volna ma beszélgetni.

II.

Waratah, Mount Bishoff (Tasmania), 1881. júl. 11.

(Budapestre érkezett augusztus 29-én.)

Piros pünkösdi napján kelt levelemben jelentem, hogy lakhelyemet változtatni szándékozom. Fidsi és Tasmania versenyeztek. Ez utóbbi lett a győztes. Janda barátom oly szívesen és biztatólag invitált, hogy osszam meg vele kunyhóját és falatját, s a háttérben (ugy mint Mephisto Margarétát) az „arany bornyut” mutogatván, szedtem sátorfámat, hajóra ültem s itt vagyok Tasmaniában, a konvikts országában, melyről deák korodban Van Diemens Land név alatt hallhattál valami keveset, de azóta kövte hiszem, hogy valaha még csak ez ország nevét is említeni hallottad.

Június 9-én szálltam egy nyomorult kis gőzösre, mely Melbourne és Tasmania északi nyugati partvidéke között közvetíti a kereskedést. 48 órai lassu utazással megérkeztünk Emu Baybe. Ha hozzájutsz Tasmaniának részletesebb máppájához, meg leheted ezen helyet, valamint a többi is, melyeket még említeni fogok. Mielőtt Emu Baybe érkeztünk volna, kikötöttünk Circular Head és Table Cape nevű helyeken; már itt, az első látásra benn vagyunk a vadromantikus vidékekben, melyekben Tasmania és New-Zealand exczellálnak, és elfelejtetik Ausztrália kontinensének egyhangú sivárságát. Utam célpontja (a mint levelem kelte mutatja) Waratah nevű városa volt. Ez a Mount Bishoff tövében fekszik a Waratah nevű hegyi patak által képezett szűk, nagyon szűk völgyben, mely annyira szűk, hogy az egész városka — jobbra balra hegyoldalra van építve. A Mount Bishoff nemcsak Tasmaniában, hanem egész Ausztráliában híres hely, mint-hogy úgy szólva tiszta önből áll s az önbánya részvénysárság, melynek tulajdonát képezi, óriási profitál dolgozik, úgy annyira, hogy a részvények, melyekre 10 shilling lett befizetve, most 60 font sterlingen állanak.

Az önbánya kifolyása lett Waratah városa. Ez 48 angol mérföldnyire fekszik Emu Baytól egyenesen déli irányban. Régi máppán hiába fogod keresni, minthogy tíz évvel ezelőtt Mount Bishoff még nem volt fölfedezve. Június 11-én értem Emu Baybe, és 13-án felültem az Emu Bayt Waratah-val összekapcsoló lóvasútra. Ezen vasut inkább fautnak mondhatók, mert igen keskeny vágányt képező olyan Lopresti-féle fasínkból áll. Más ut nem is létezik Tasmania ezen részében. Az ut Emu-Baytól folyton emelkedik s a temperatura érezhetőleg hidegszik, úgy hogy már fele útján hóra és jégre bukkanunk. Úgy delután 3 óra tájban érkeztünk meg. A leszállónál — mert indóház, az nincs — ott

várt Janda barátom, övig sárosan; irtóztató loespocs között bevezetett Waratahba.

Ugy hiszem annak, hogy magyar vagyok, köszönhetem azt, hogy a feneketlen sár nem lepett meg. Láttam s tapostam már szép házban is. Tehát — puncto sár, hamar otthon éreztem magamat, s csakhamar beleszóltam a legvadabb életmódba. Négyen, t. i. Janda barátom és én, és két jóraváló német fiú, lakunk egy két szobás deszakaiunyhóban, melyet itt háznak neveznek, — az egyik szobát berendeztük hálósobának, a másikat konyhának és ebédlőnek, mert tudvalevőleg Waratahban nem szokás vendéglőbe járni, hanem mindenki úgy a hogy megfőzi a maga reggelijét, ebédjét és vacsoráját. Az első vacsora menüje ez volt: beefsteak vörös hagymával, csokoládé, sardina, vajás kenyér és eperkompót. Ez egy extra volt. Rendszerint nem élünk ily fényűzéssel. A vacsora utáni pipaszó után, more patrio elmentünk egyet inni, s be lettem mutatva Waratah három korcsmájában, s meglehetősen adag sör és meleg pálinka bekebelezése után visszatértünk hajlékunkba, a hol ledőlve ágyameműt nem látott tábóri ágyainkra, J. barátom kitérte kebelét s elmondta tulajdonképen mért cizált át ide a sár honába. Kilátása van ugyanis két úlre. Az egyik az, hogy egy fotografussal szándékozik körutat tenni Tasmania kisebb parti városaiiban, a másik pedig: egy „billiard-salon” bérlesre. Ezen utóbbi vezetését rám akarja bízni. A fotograf-üzlet egy pár hét múlva indul meg, ha t. i. a fotografus visszatér Melbourneból, a hová különféle üzleti cikkek bevásárlása céljából utazott. A billiard-szalont augusztus 1-én veszszük át. Addig favágásból és szoba- és czimfestésből kell megélni, mert tudnod kell, hogy J. barátom, a ki nagyon élelmes fiú, ezen utóbbi mesterségre adta magát, minthogy az önbányában való nehéz munka sehogy sem volt inyére. Főfoglalkozása tehát szoba- és czimfestés, másodrendű foglalkozása favágás, s melékfoglalkozása: zongoraleckéket adni s koncertek és bálók alkalmával akkompagnirozni s talp alá huzni. Ezen alkalmak nagyon természetesen fölötté ritkák lévén, nem lehet belőlük megélni, hanem kellemes és könnyű mellékkeresetet képeznek. Az én rendes foglalkozásom ekkép lett megállapítva. Főfoglalkozás: favágás, másodrendű foglalkozás a szoba- és czimfestésben segíteni, és mellékkereset: francia leckéket adni. Miután ezt megbeszéltük, fejünket éji nyugalomra hajtottuk. Érdekelni fog ágyam leírása, mely nem rendes tábóri ágy, mint J. barátomé, hanem egy négy lábón nyugó faráma, melyre vastag zsákvászon van szegve. Az ágyameműt a garderobe kötőjű, a vánkoss egy mindenféle limlommal pótlott tarisznya, a takaró két nagy pokrócz — ez a legfontosabb része az ágyának, mert a tropikus klímához való deszkabódék nem elégségesek, hogy a hideg szeleket be ne ereszkék. Ha nincs jó pokróczod, megveszel a kemény hidegben. Másnap reggel levelettem a civilizált világba való ruhákat s felöltöztem favágói mondurba, u. m. gyapoting, gyapot-blouse, molskin nadrág, 24 tucztal szeggel és patkóval kiveri hegyi cipő, borkamási. Ha a fotografus hazajön, levetem magamat benne a küldök egy arczképet.

Most épen három hete, hogy itt vagyok s ekkép a napi foglalkozások stabilizálva lévén, leirom neked, hogy telik el egy nap Waratahban. Lakótársaim mind későn kelők lévén, a reggeli főzést az én nyakamba szótták. Félkelek 7 órákor — nappal, mert itt most a tél derekán vagyunk s most vannak a leg-rövidebb napok. Megfőzöm a kávé, az asztalra teszem a vaját, kenyeret, befőttet s ha maradt valami másnapról, azt is. Ekkor szép szóval vagy brachiummal kikergetem a pajtásokat az ágyból s kilenczre, re bene gesta, az utolsó falatlat a számban eloszlok. Én veszem a fejszét, az ékeket s megyek ki a járatlan őserdőbe, a hol már előtte való napon J. barátommal egy ledöntött 5—6 láb átmérőjű fát szétfűrészeltünk, s hozzáálltunk az óriási fatömbök szétvasogatásához. Ugy d. u. egy óra felé, kiizzadva, elfáradva, jó étvágygal és kifogyhatlan jó kedvemmel hazatértek. Ekkor J. barátom, nyakig festék s messzire terjedő olajszagossan már haza jött, az egyik német megfőzte az ebédet (mely nagybörbrést beefsteakból áll), előhíjjuk a 4-dik pajtást, ki a szomszéd órásbólban dolgozik — s neki ülünk falatozni. A beefsteak után vagy kávé, vagy

csokoládét iszunk, a szerint a mint a napos szakácsnak gustusa kerekedik. Ebéd után egy pipadobány és ismét apostolok oszlása s da capo megy a nótá, a míg be nem sötétedik, azaz esti 5 óráig. A vacsora menüje általában véve ugyanaz, mint az ebédé. Rendek ételink: beefsteak, sült kolbász, roastbeef, vagdalt hús, burgonya, karfiol, kelkáposzta. Levesünk kétféle: marhabuless és borsóleves disznó körmömm. Babot még nem láttam itt, különben, boldog visszaemlékezés végett, főztem volna már körmös babot. Nagyon sajnálom, hogy nem tudok tokányt és gulyáshust (à la Pista) készíteni. Tudom nagyot fálnának a czimborák.

A nap természetesen csak akkor telik el így, ha van munkánk, mert ha nincs, akkor vagy nyugszunk egyet, vagy helyrehozzuk tolettünk hiányait, melyek nagyon gyakoriak, minthogy az őserdő kemény sebeket hasogat blousjainkon és inexpressibleinken. Mulatságink ezek: Ha jó idő van, elmegyünk vadászni kengurura vagy borzra. Van itt t. i. két német sörfőző, kiknek vagy husz agaruk, jobban mondvá kenguru-kutyájuk van. Olvassuk ezenkívül Dickens és Thackerayt, mert J. barátom az én biztatásomra kért ezen mesterekét kultiválni s hiszem, hogy sikerül egy Dickens-proselytát fargani belőle. Harmadik mulatságunk pedig — kártya. Sörfőző barátaink ellátunk potyászorral és 3-szor, 4-szer hetenként összeülünk s keményen ramszunk; — ez olyan „Szapary czvikk”-féle játék. Természetesen az egész játék nem egyéb ártatlan kutyafésülésnél. J. barátommal néha priketirozunk 5 krajczárért pontját, mely differenciát azonban előbb nem követhetjük, a míg az első „nugget”-et, azaz arayhantot meg nem leltük.

Ekkép telik el életem, nem nevezhetem túrhatlennak, sőt ellenkezőleg, — csak a jövő válna valamivel biztatóbb, de így a míg vagy el nem indulunk az arany bornyó után, vagy más valami hasznát igérő koresetre nem akadunk, úgy élünk mint éltém otthon, azaz mátlól holnapra minden kilátás nélkül, hogy a nyomor utja egyet forduljon.

A fentebbi sorokban leirt életünk nem sokba kerül, mert a lakás fejenként és hetenként 10 shilling, a lakás pedig 9 shilling, így summa summarum négyünk élete 50 shillingbe — 30 forintba kerül hetenként és egyikünkre esik 7 1/2 forint. Ez koloniális szempontból véve nagyon csekély összeg.

Leveleidet és a lapokat küldd mint eddig Melbourneba eddigi czimzémem alatt. Minthogy nem tudjuk, hogy a billiard-üzlet mikép fog fizetni, nem is tudhatjuk, mely pillanatban változtatjuk lakhelyünket. A postai intézmény oly tökélyre van emelve itt a koloniában, hogy a postahivatalok a legnagyobb készséggel tartják evidenciájában a lakosok lakhelyváltoztatásait.

Y. Y.

AZ OROSZOK ERDÉLYBEN.

(Orcusz orosz katonai író művéből.)

IV.

A zsidói fegyverletét.

Mikor Kazinczy augusztus 15-én Deésre érkezett, seregének utolsó órája ütött már. Megkapván Kiszlovskij kapitány utján Gőrgői levélét, nem hitt tartalmának s azt az óhaját nyilvánítá, hogy két tisztet az orosz főhadiszállásra küldhesse Gőrgőivel való találkozás végett; továbbá arra kérte Grottenhelmet, hogy míg tisztjei odajárnak, ne tegyen ellene semmiféle ellenséges mozdulatot, maga viszont kötelezi magát, hogy helyét el nem hagyja.

Minthogy Grottenhelme ekkép ebben a tekintetben nem volt utasítása, csak a két tisztnek orosz tisz kíséretében való elküldésébe egyezett bele.

Augusztus 22-én megkapván Grottenhelm a hivatalos értesítést arról, hogy Gőrgői csakugyan letette a fegyvert, rögtön a magyar táborba küldé Timásev szárnysegédét, hogy föltétlen megadást követeljen, maga pedig egyetlen Vladislávlevics tábornok csapatával augusztus 23-án azon czélból ment Oláh-Vásárhelyre, hogy onnét Zsidóra vonulva, fegyveres erővel is támogatva követelését.

De még az nap értesíté 5-t Timásev, hogy Kazinczy kész letenni a fegyvert az orosz sereg előtt oly feltétel alatt, mint Gőrgői. Ennek foly-

tán Grottenhelm Hid-Almásan át Zsidónak vette útját.

A Hid-Almásan eleje jövő Timásev szóbelileg is megerősíté jelentését, kijelentvén egy-szersmind, hogy a feltétlen fegyverletételt leginkább ellenlétek a Kazinczy seregénél levő lengyel tisztek. Azon napon pedig, midőn le kellett tenni a fegyvert, elmentek a táborba, fellá- zították a katonaságot s rábeszéltek, hogy Magyarországra menjenek. Már az egész sereg utban volt, mikor erről Kazinczy értesült; ő és a tisztek rögtön lóra ültek, az elvonulókhoz siettek, s a többséget a tüzéséggel együtt rá- birták, hogy Zsidóra térjenek vissza. Csak a lengyel tisztek és a Várad őrnagy vezérlete alatt álló oláh zászlóalj mentek el Nagy-Bánya felé.

Kazinczy tartván a hasonló jelenségek ismétlésétől, kérte Grottenhelmet, hogy minél előbb jöjjön el Zsidóra, mert katonái értesül- ven a fegyverletételtől, nem törődnek a fegy- lemmele s kezdenek elszállingózni; de leginkább attól félt, hogy valami új bujtogató az ágyuk magukkal vitelére is rábírra őket.

E miatt Hid-Almásan csak rövid pihenőt tartott az orosz sereg, és augusztus 25-én reg- geli 9 órákor a lovasság Zsidón volt. Grotten- helmét itt Kazinczy és tisztjei fogadták; altisztei azonban a fegyver hátrahagyásával majd mind- nyáján hazatértek.

Grottenhelm megtevén az intézkedést arra nézve, hogy a Kazinczy seregének tulajdonát ké- pező 59 ágyú, 76 kárpórosos szekrény és a kézi fegyver osztrák képe jussanak, a Rolyvánszki- ezred egy zászlóaljával, 8 század osztrák gyalog- sággal, 5 osztrák ágyúval, a novomir-gorodi uhlásus-ezred divíziójával és 40 kozákkal Nagy- Bányának indította Urbán ezredet az ottan levő magyar csapatok lefegyverzésére, maga pedig Zsidón maradt, várva Paszkevics további ren- deleit.

Csoszról CSOPEY LÁSZLÓ.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Deák Ferencz beszédei. Deák Ferencznek 1848-ig mondott beszédei és számos levele, negyven- nyvi kötetben, néhány nap múlva jelennek meg a Franklin társulat kiadásában. A nagybecsű művet Kónyi Manó az országgyűlési gyorsírói hivatal egyik főnöke állította össze. A főbb beszédeknek elő- vannak tüntetve a körülmények, melyek között a beszédek mondatk. A beszédek nagy része most jelen meg először nyomtatásban.

„Budapest fővárosa az 1881-ik évben”; a népleírás és népszámlálás eredményei, írta Körösi József, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója. Első füzet, 175 nagy nyolczarétű lap; ára 2 ft 50 kr. E kötet tartalmazza mindazokat az adatokat, melyek- et a f. év első napján tartott népszámlálás a város- részekről, utczákról, házakról és lakásokról nyújtott. Minden adat kerületenkint is ki van mutatva, és táblázatokban közölve, és a nemzetközi, valamint az 1870-iki népszámlálás eredményeivel megvilágítva. Nagy szorgalommal összeállított adatok ezek, s érde- kes képet nyújtanak fővárosunkról. Az első fejezet a főváros növekedésével foglalkozik s kimutatja, hogy Budapest a leggyorsabban növekedő nagyvárosok közé tartozik, s alig találunk szárazföldi várost, mely 40,000 lakórol 370,000 főre emelkedett. A király- utcában ugyanannyi ember lakik, mint Sátorfalja- Ujhelyen, mint Kaposvárt vagy Zimonyban, a kere- pesi ut, a váci körut népesebbek, mint Léva, Károly- város vagy Sziszek. Megtálaljuk a vízvezetékéről, a csatornázásról is az adatokat. Az épületek és lakosok statisztikája szerint átlag egy-egy házra 33 lakó esik. A lakások száma 72,000, többnyire egy vagy két szo- bából álló; a szobák száma tíz év alatt 90,000-ról 136,000-re emelkedett; ez a lakáviszonyok javulását mutatja, de viszont a népesség szaporodása még min- dig sok lakást tesz túlnépessé és nagyon emeli a pin- celakók számát. Mindezek adatok kellő felvilágosítások- kal és összehasonlításokkal vannak közölve. A hátra- levő második kötet magában foglalja majd a főváros lakosságának demografiai leírását, valamint a foglalkozási statisztikát is.

„Árpádokori művelődésünk története” írta Ormos Zsigmond temesi főispán, kiadta az Athe- naeum, 558 lap, ára 4 ft. Ormos két évtized óta nagy szorgalommal gyűjtötte össze a művelődéstör- téneti adatokat s művének mindenesetre meg van az az előnye, hogy az első munka, mely az adatokat egybefoglalja és osztályozza. Huszonöt fejezetben az egyes társadalmi és közéleti viszonyok szerint fel- osztva tünteti föl azokat, s az új kutatások földéri- téseit is figyelemmel kíséri. A honfoglalás idejétől kezdve az utolsó Árpád haláláig eseteli a politikai történelemnek műveltségétörténelmi oldalát, a tan- ügyi, egyházi, jogi viszonyok állapotát, a városok és vármegyék, rendek, népfajok helyzetét, a földművé- lési, ipari, kereskedési viszonyokat, a képzőművé- szetek akkori szerepét. Az utolsó fejezet a korszak művelődési főbb eredményeit összegezi. Szóval oly munka, mely méltó a komoly olvasmányokkal fog- lalkozók figyelmére.

Erődi Dániel újabb költeményei. (Második gyűjtemény. A szerző tulajdona.) Erődi Dániel elég rég ir már arra, hogy határozott egyéniséggé nőhet- volna ki magát. Ebben leginkább az gátolja, hogy majd a Bajza-Kunoss-féle szentimentalizmus és né- metes forrák, majd a népies hang s magyarság felé hajlik s egyikben sem tud megállapodni. És ha tárgyai különfélesége okozná hangja és modora kü- lönségét: hagyján; de ilyesmit, következetesen legalább, nem találunk nála. Néha alantjáró eszméket nagy stentorral énekel, máskor a finomabb gondola- tokra is parasztruhát ad. Általában nagy egyenetlen- ség van költészetében. Olykor, egészen csinosan ir, máskor oly pongyolán, sőt rosszul, rythmusban, rimben, hogy kezdőnek is sok volna. Azt hisszük, gyakran ir belső hivatás nélkül; s ezt csak kezdőnek bocsátjuk meg, olyannak, a ki már tíz vagy több év óta mászása a parnasszus meredekjét: nem. Nehány sikerült darab azonban tanúságot tesz tehetségéről s annál jobban sajnáljuk az ugyanannyi selejteit. A 202 lapra terjedő füzet Sopronban jelent meg s ára 1 ft 50 kr.

Irodalomtörténeti munkát irt Rényi Rezső s kiadás végett az akadémiának ajánlja. Címe: „Itália költésze, Róma hanyatlásától a renaissance korig”. Az olasz troubadoursok, Dante nagy eposza, Petrarca szonettjei és Boccaccio prózája tüzetesen vannak e műben méltatva.

„A házi ipar kézi könyve”, gyakorlati utmuta- tások a lombfűrészelés, mífáragás, berakott munka, kalitkakészítés, könyvkötés és „natur” munka, szal- mamunka, hintőfestés, fára való festés, kefékötés, asztalos mesterség stb. önszorgalomból való meg- tanulására. Írta és gr. Zichy Jenőnek ajánlja Dr. Hally Emil besztérczebányai főgymnáziumi tanár. Meg- jelent Budapestén Nagel Bernát kiadásában. A 158 lapra terjedő könyv a fa-ipar ama részével foglalko- zik, melyek házi ipar gyantán legjobban üthetők és önszorgalomból megtanulhatók. Jó kalauzul szolgál- hat az olyan iskolákban is, melyekben a házi ipart tanítják. Százötven könyvomatú ábra is van hozzá mellékelve. Ára 1 ft 40 kr.

Az Athenaum nagy képes naptára a jövő évre megjelent, Concha Károly szerkesztésében, 142 lapra terjedő olvasmánygyűjtemény, képszo- veggel és hasz- nos tudnivalókkal, ezenkívül bőséges tiszti czimtar- ral, a rendes naptári részzel, vásárok jegyzékével, stb. Czímeképül József főherczeg és Klótild főher- czegnő arczképét adja, ugyanazt, mely lapunkból ismeretes, továbbá a trónörökös pár, Tóth Kálmán, Révész Imre, Ihász, gr. Károlyi István, Takács Já- nos, Koburg Ágost herczeg, Léva József, Urváry Lajos, Torma Károly, Tolnay Lajos, Pallavicini Ede őgróf stb. arczképét, és még számos rajtot a köze- lebbi eseményekről. Költeményeket közöl: Szász Károlytól („Szegény asszony” című balladát), Ábrányi Emilől, Tóth Endrőtől, Berecz Károlytól; elbeszéléseket pedig Balázs Sándortól, Várad An- taltól, Porzolt Kálmántól (Jankó illusztrációival.) A tartalmas naptár ára 1 ft.

Az egyetemi könyvtárról két nagy füzet jelent meg. Az egyik a „Könyvtár 1880-iki gyarapodását so- rolja elő szakok szerint, a kötet 242 lapra terjed, s ára 50 kr. A mult évben a gyarapodás 1456 műből (2265 kötet) állt. Közölve van a könyvtár igazgató- jának, Szilágyi Sándornak a közoktatási miniszter- hez intézett jelentése is, mely kiemeli, hogy az évi átalány a hiányok pótlására s az új beszerzésekre nem elegendő. Ha a folyóiratok és folyóiratok által igénybe vett, valamint a kötésre és rendezési szük- ségletekre nélkülözhetetlen összegeket levonjuk az

* A fentebbi sorokat egy Erdélyből, Deésről nemrég Amerikába költözött család egyik tagjától vevésük, ki- nek igéretét bírnak, hogy lapunkat érdekes sorozatuk több- ször is fölkeresi. — Szerk.

átalányból (8000 frt), az nem egész kétharmad részre száll le. A mi a könyvtár forgalmát illeti: a nagy olvasóterem 265 nap volt nyitva. Ez idő alatt 37,197 olvasó 45,375 művet, 1159 kölcsönző pedig 2686 művet használt. Nagyból lendület várható a könyvtár rendezésében annak folytán, hogy az egyetemi könyvtárpépület második emelete már ez évben át fog adni a könyvtár szükségleteinek. — A másik kötet az *egyetemi könyvtár kódexének czimjegyzékét* tartalmazza 156 lapon. A tudós világ mindenestére nagy köszönettel tartozik a könyvtár de rék igazgatójának a publikációért. Az egyetemi könyvtár 143 darab kodex birtokában van. Ezek közül 35-öt II. Abdul Hamid török szultán ajándékozott, melyek jobbadán Mátyás király budai könyvtárából kerültek Stambulba. Az ezenfelül levő 108 darab nagyrésze a II. József által előtörtölt régi záradékból hozott ide. Mindössze 116 darab latin, 2 görög, 5 szláv, 9 keleti, 3 német és 8 magyar.

„**Magyar üzletkönyv**” czim alatt oly munka jelent meg Mudrony Páltól, mely czélul tűzte ki, hogy a magyar közönség üzleti jártkörtét kitágítsa, az üzlet nagy fontosságát kimutassa, gazdagító hatását az egyesek és a nemzetek életében feltüntetni, hazánk és a külföld életét megismertetni, a fontosabb teendőket megjelölni és a magyar üzleti szellemet és kedvet felébresztetni. A munka ehhez képest ismerteti a nyugati kultur-államok ipar és kereskedelmi történetét és statisztikáját, az egyes országok kereskedelmi mérlegét s az üzleti székhelyeket. Az osztrák üzleti székhelyeknél a nagyobb cégek is meg vannak nevezve. A könyv „Magyar Üzletkönyv” része pedig a magyar üzleti helyek betűsoros ismertetésénél az új népszámlálási adatokat, az ipar és kereskedelmi lakosságát számlálva, a nevezetesebb intézeteket, vállalatokat, a társulatokat a tagok számával, a nagyobb bormelékét és cégeket s a magyar korona területén megjelenő összes lapokat is megnevezi. Végül 174 eredeti üzleti értesítést közöl hazai üzletemberektől, szakcsoportok szerint rendszeresen összeállítva. A „Magyar Üzletkönyv” kapható Budapesten, Koronaherczeg-utca 6. sz. Ára 1 frt 20 kr.

Folyóiratok. A „*Szécsadok*” legutóbbi füzeté terjedelmesebb a szokottnál, mert egészen az eperjesi nagygyűlés és sárosmegyey kirándulásoknak van szentelve. Közi a nagygyűlés tárgyait, a levélárokat kutató bizottságok jelentéseit és végre Szilágyi Sándor nyújt képet a kirándulásokról és eredményes kutatásairól. — A „*Függetlenség*” októberi füzetében Abafi Lajos folytatja Szemere Miklósról írt emlékjegyzetét, Kazinczy Gábor egy pár hozzá írt levélét közli. Jakab Elek Szacsavay Sándorról, Koltai Virgil Anyos Pálról, Csaplár Benedek Révairól közöl adatokat s dr. Badics Ferenc nagy elismeréssel ismerteti Gaál József beszélyeit, melyek egykor közérdeklődést keltettek föl. A füzetben van még Szinyeyi repertoriuma s könyvészeti szemle. — A „*Természettudományi Közöny*” októberi füzetében van megkezdve Lubbock beszéde, melyet „A természet-tudományok haladására az utolsó ötven év alatt” czim-mel a híres British association nemrég tartott ötven éves jubileuma alkalmával mondott. E beszédben kívül Paszlavszky Józseftől közöl értekezést a gubacsokról és számos apróságot. — A „*Nemzeti Névtelen*”-ből egyszerre jelent meg a júliusról, augusztusról és szeptemberről szóló füzet, 15 ivnyi tartalommal. A kötet Gönczy Pál arczképét közli, s miközben seregül igen melegen emlékezik meg. További czikkeit: „Az első állami leánynevelő intézet”, mely a benlakással ellátott fővárosi állami polgári iskolai tanító-nőképző intézet gyakorlati iskolájáról szól. „Az ismételő iskola jelentősége a leánynevelőkére”, Uhl Józsaótl. „A kén és vegyületei”, Auer Józseftől. Az orsz. tanítótestületi közgyűlés. Az országos női-pár-kiállítás, melyet Sebestyén Stetina Ilona ismertett, stb. A szerkesztőség egyetemes mind jelenti, hogy a vállalatból a jövő hónap kettős füzet jelenik meg. A mostani füzet ára 1 frt 80 kr. — Az „*Felvilágosító lapok*” szeptemberi füzetében a rendes közleményeken kívül Sággy Kálmán, Belházy Jenő, Fekete Lajos s mások adnak szakközleményeket. Az apróbb közlemények közt van a kinstári erdőtiszt és más egyének hivatalos előzékeny vonatkozó rendeltet illusztrációkkal. — *Istocze Győző*, „*12 rópirat*” czimű füzetes vállalatból megjelent a második évfolyam első füzeté. Terjedelmes havi szemlén kívül, melyben Német s Oroszországról van szó, egy pár nagyobb közleményt is ad, melyek által Hartmann Desző, Keődi József s Nyiri Elek nevei vannak írva. Egy füzet ára 50 kr.

Nemzetközi pályázat földrajzi műre. A budapesti belga főkonzul közlirre teszi, hogy a belga király elhatározása következtében 25 ezer franknyi évi jutalom tűzött ki ismeretterjesztő művekre. E díj 1885-re nemzetközi versenyre tűzték ki, és a legjobb művet fogja illetni azok közt, melyek rámutatnak a földrajzi ismeretek népszerű terjesztése és minél szélesebb ismertetése legcélszerűbb módjára.

Idegének, kik részt óhajtanak venni e pályázatban, műveiket nyomtatásban vagy kézírásban még 1885. évi január 1-seje előtt küldjék Brüsszelbe a belügy-miniszteriumba. A pályadíjat nyert műnek még ugyanazon év folyamánban meg kell jelennie. A pályázati bíróság egy ő felsége a belgák királya által kinevezett jüryből áll, melynek három tagja belga és négy külföldi lesz.

Budapesti czim- és lakjegyzék. A belügy-miniszterium kizárólagos engedélye folytán a *Franklin-Társulat*-nál megjelenő és magyar-német nyelven szerkesztett hiteles műből most készül a második évfolyam. Valamint a múlt évben megjelent első évfolyam, egy a mostani is, a következő tartalommal fog birni: Teljes utcanevezések; a fővárosi lakók hiteles lakjegyzéke; a fővárosban létező összes kereskedések, iparosok, ügyvédek, orvosok stb. lehető teljes czimjegyzéke; a fővárosban székelő hatóságok, intézetek, egyletek stb. jegyzéke. A jelen évfolyam azonban ezen felül teljes házjegyzéket is fog tartalmazni, a háztulajdonosok megnevezésével, még pedig a legújabb állapot szerint. Főlemittendő továbbá, hogy az összes lak-czimiek a folyó évben megejtett általános népszámlálás alapján újabb átvizsgálatnak és kiegészítetnek, mi mellett még a november elsején előforduló számos lakváltozás is figyelembe fog vétetni, mely körülmény folytán a munka csak 1882 január havában fog megjelenhetni. Mindazon kereskedők, iparosok, magánzók stb., a kik a lak- vagy czimjegyzékbe felvételt kívánnak, felhívatnak, hogy czimüket december elsejéig küldjék be a *Budapesti czim- és lakjegyzék szerkesztőségéhez* („*Franklin-Társulat*”). Más nem hiteles czimkönyvekkel való összetévesztés céljából, kérjük minden küldeményről a kiadó-társaság (*Franklin-Társulat*) czimét is kitenni.

Előfizetési felhívások. Gr. Belezay Árpád előfizetési ívet bocsátott ki gróf Belezay Lujza, a világtalan költőné „*Éji virágok*” czimű költeményeire. A kötet 12 ivre fog terjedni, előfizetési ára 1 frt, diszkótésben 2 frt. Ez összeg november végeig küldendő el Budapestre, a császárfürdőbe czimezve. A könyv decz. 6-án jelenik meg. — *Tokody Odón* temesvári papnöveldei aligazgató megrendelési felhívást adott ki ily műre: „*Egyháziügyekre vonatkozó magyar országos törvények, régiek és újabb királyi és kormányrendeletek tula 1770—1881*”. A múlt század végétől napjainkig számos országos törvény és rendelet látott napvilágot, melyek egyháziügyekre vonatkoznak. Ezeket adja ki Tokody 20 ivnyi kötetben, ellátva betűrendes tárgymutatóval is. Az előfizetési ár 2 frt, s ez Temesvárra küldendő, a munka februárban hagyja el a sajtót.

Új zeneművek. „*A szép asszony kocsisa*” népszimű dalaiból néhány megjelent Barszky és Parsch zeneműkereskedésében. „*Alföldi hangok*” czimű; énekhangra zongorakísérettel szerző Huber Sándor, ára 80 kr. — „*Friszi polka*”, tipegő, zongorára szerző s Hegyi Aranka kasszonyoknak ajánlja Sárosi Gyula; a szerző sajátja; kapható a Steinacker-féle műkereskedésben; ára 60 kr. — „*Dal-ditások*”, zongorára Nagy Zoltántól és Gidófalvy Bélától; nyolcz ismert népdal átírva mint hallgató nótá. Szerzők tulajdonja, s ára 1 frt 50 kr. — „*Zengő bokor*” czimű hat népdal jelent meg Táborcsyék kiadásában Szentirmány Elemértől. Ára egy forint.

Nemzeti színház. E hó 14-én a nemzeti színházban eredeti drámát adtak Balázs Sándortól az „*Amerikai párbaj*” czim alatt. Irányom, mely a társadalomban mindinkább harapódzó fekély ellen van irányozva, és a közönség eléig jól fogadta. A darab nem szűkölködik szépen írt részletekben, hatásos jelenetekben s a közreműködők egyfőleg jól játszottak. A sziműben a helyzetek nem mindig igazak, s inkább a következmények érdekesek. Az eredő okok, melyek az amerikai párbajt előidézik, nem valami erős alapot nyújtanak. Az okot egy féltékeny nő szolgáltatja boszúból. Ernészten, egy szép özvegy, szerelmes Hársfalvy Kálmán fiatal ügyvédbe, a ki azonban a szenvedélyt inkább hideg s nőül akarja venni Juliát. Ernészten ígért udvarlóját, Cserlaki Gyulát ingerli föl Hársfalvy ellen, s hogy gyűlöletet ébresztessen benne, azzal is izgatja a fiatal embert, hogy az ő (Cserlaki) atyját éppen Hársfalvy Kálmán tette szerencsétlenné, megrovta anyagi-lag. Vajjon a gonosz özvegy hogyan gondolja ez igazat következményeit, nagyon kétséges. Elég az hozzá, hogy Cserlaki egy álarozos bálságon összetűz Hársfalvyval. Ezt a kihívás kinos helyzetbe hozza, mert más napra van kitűzve egybekelés Juliával. Azzal akarja tehát visszaszerezni Cserlakit, hogy ő csak amerikai párbajt vív. De Cserlaki a föltételt is elfogadja, sorsot húznak, s Hársfalvy kihúzza a végetes golyót. Egy év múlva meg kell halnia. A következő felvonás azt a halálános nyomott légkört

rajzolja, mely Hársfalvyt körül veszi, a ki kezdi szótéptni mindazon gyöngéd köteleket, melyek őt a dethhez fűzik. Levelet írt jegyzékének, melyben tudatja, hogy az esküvé nem történhetik meg. Julia siet hozzá, hogy megtudja, miért. Szépen írt jelenet e találkozás. A leány megtud mindent, s azt mondja, hogy egy év elég a boldogságra, akkor majd együtt halnak meg. Azután csakugyan boldogok lesznek, szórakoznak, mulatnak. E közben megérkezik az öreg báró Cserlaki, a kitől a fia, Gyula, azt tudja meg, hogy Hársfalvy mily sok jót tett ő vele. A fia akkor érti meg, hogy Ernészten őt rászedte, keserű szemrehányást tesz ennek, a nő azonban már nem Hársfalvyba szerelmes többé, hanem Cserlakiba, s térdén állva könyörög, hogy bocsásson meg neki. A csomó megoldása nem könnyű feladat. Cserlaki föl akarja meutni Hársfalvyt a halálos kötelezettség alól, de ez nem fogad el ily nagylelkűséget. Cserlaki tehát azt mondja, hogy ő a sorshuzáskor megcsalta, mert mind a két jegyre azt írta „halál”. Hársfalvy megvetéssel fordul el tőle; így tehát csakugyan nincs semmi kötelezettsége. Julia végig hallgatja e jelenetet, s ki akarja bekíteni a két ellenséget, a mi sikerül is akkor, mikor Ernészten fölvel érkezik Cserlakinak. E nő büne érzetében szíven lötte magát. Így oldja meg Balázs Sándor a csomót. A darabnak sokkal jobb a közepe, mint az eleje és vége. A négy főalakot: Márkus Emilia k. a. (Julia), Jászai Mari (Ernészten), Nagy Imre (Hársfalvy) és Náday (Cserlaki) szépen játszták s a többi szereplő is megérdemli a dicséretet.

Rákosi Jenőtől, a népszínház volt igazgatójától, e hó 14-én innepélyesen bucsuzott el a színház személyzete, az előadás előtt. A tagok nevében Tihanyi Miklós mondott bucsubeszédet, kiemelve az igazgató buzgóságát, ügyseretét és tapintatosságát. Babérkoszorút és díszes albumot adtak át ezután neki. Rákosi mehatatott közötté meg a ragaszkodás e nyilvánulását és a tagok közreműködését az elért sikerekben, s kezét szorított minden-kivel. Rákosi nagy erélyvel vezette évek hosszú során ez intézetet, s mint igazgató a legdicséretesb rendet tartotta fenn. Sokan vádolták, hogy nagy tört engedett a látványosságoknak és opereteknek. De ezzel szemben védői arra hivatkoznak, hogy a népszínház helyzetét nem maga az igazgató dönti el, hanem a körülmények, és küzdeni kellett sokáig a német színház versenyével, s a nem magyar ajku lakosság színházlátogatását is szükség élenként tartani, nehogy más vegye hasznát. Rákosi minden-esetre szép sikereket aratott, s kívánjuk, hogy az új igazgatóban is ugyanazt az erélyt és kitartást találja meg a népszínház. Rákosi a színházi személyzet segélyző alapjára ajándékozta azt a 2000 frtot, mely igazgatása alatt a büntetésépítészkhől gyűlt össze.

A népszínházban az új igazgató „A karácsonyfa” czimű francia látványossággal kezdte meg az előadásokat e hó 16-án. Az efféle mutatványoknak gyönyörködni szerető közönségnek akadnak benne nézni való, mulatságos jelenetek, varázslatok (melyeknél a színház gépezete jól működik), szingadag képek, csoportozatok, s általában olyan szöveg, melyen éppen magyar ember sokat mulathat, mert a darab Magyarországon játszák, a mi a francia szerzők (Leterier, Vanloo és Mortier) előtt közösen ismeretlen lévén, hármas tájékoztatással omlik ki a sziműből. Csupa szláv nevek alatt kapjuk benne a magyar embereket, s hogy semmi se hiányozzék, a párisi magyar jelmezek is olyan fantasztikusok, melyeket csak a franciák gondolhatnak magyarnak. A darab hőse Pulna Oszkár, ki mint sarkantyúgyáros roppant meggazdagodott, mert Magyarországon semmi sem oly jövedelmező, mint a sarkantyú gyártás, minden élő lény sarkantyút pöngetvén. A meggazdagodott gyáros egy kastélyt vásárolt, melyben a hagyomány szerint sok kincs van elrejtve. Az új tulajdonos fával, a ki bárgyu és Popfinknak hívják, keresik a kincset s egy barlangra találunk, melyben egy búbabajos aludva várja, hogy a kastély örökösei mikor jelennek meg, követelve az örökséget. Hegedűt, babát, egy csomó gyufát és egy zacskó pogácsát ad nekik, melyek segítségével minden óhajtasuk teljesülhet. Ezek használata által aztán a legbóhább tévedések és varázslatok történnek. Ugyanis nem Pulna Oszkár és fia az igazi örökösök, ő csak hazudták, hogy a régi tulajdonos ivadéka, tehát a talizánok sem őket illetik. Van egy karácsonyi jelenet, melyben a karácsonyfára a talizánokat is felakasztják, s így jut a baba az igazi örökös, egy koldus fia, Fridolin kezébe, ki aztán annak segélyével kivívja jogait és menyasszonyát. A sok tarkaságot lehetetlen felsorolni. A kiállítás, a díszletek igen szépek s a darab sokáig fog vonzerővel birni. Ezuttal több új tag mutatta meg magát. Ditróné, Réthi Laura és Nagy Ibolyka kasszonyok, kiknek azonban kisebb szerepek jutottak, hogysém tehetségükről már ezek után lehetne nyilatkozni. Tihanyi, Solymosi és Horváth Vincze vetélkedtek bufleszk szerepek jól játszásában.

Népsziműfi pályázat. A népszínházi bizottság által népsziműre száz arany díjjal kitűzött pályázat november 15-dikén jár le. A pályázóknak e határ-

időn belől Márkus József bizottsági jegyzőhöz (a régi városbázban) kell beküldeni pályaműveiket. A műcsarnokból. A kiállítás látogatása már nem oly tömeges, mint az első napok alatt volt; de a múlt vasárnap mégis 800-an fordultak meg a kiállítási termekben. A tárlatot nemcsak a új művekkel frissítik föl.

Az egyházi festészet emelésére a kormány által adományozott 400 frtos pályadíjra már több pályamunka érkezett be a képzőművészeti társulat műcsarnokába: így Innocent Ferencz, Mannheimer, Roskovics és többek. Ezek a pályaművek a műcsarnok kiállításának második sorozatán láthatók lesznek. A díjat decemberben adják ki.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémiában okt. 7-ikén a harmadik osztály tartott ülést szakszerű értekezésekkel. Péch Antal miniszteri tanácsos mint megválasztott levelező tagnak „A tudomány haladásának befolyása a selmeczvidéki bányaművelésre” czimű székfoglalóját Szabó József mutatta be. Az értekezés részletesen ismerteti a selmeczi bányaművelés történetét, azon átalakulásokat, melyeken egy a művelés mint a bányakezelés átment a bányaművelés emelésére tett fontosabb intézkedéseket. Legtöbbet lendített ezen az 1763-ban felállított bányaiskola s ennek 1770-ben akadémiává átalakítása. Than Károly folytatta gyegyerletani vizsgálati folytán nyert eredményeit ismertetését s egyuttal czáfolt Schuller Alajos ügyetemi tanárnak e vizsgálatokra nézve az akadémiában tett észrevételeit, bizonyítva, hogy Schuller tévedett a számításban. Schuller és Than közt most eszmecsere fejlődött ki, s mindketten fen-tartották állításukat. Hunyadi Jenő matematikai rövid értekezést olvasott fel. Ossikorszky kolozsvári egyetemi tanárnak „A heveny májorvadásról” szóló értekezését dr. Plosz Pál mutatta be. Az utolsó fel-olvasó Kápolnai István volt, ki „a nemzetközi jog szárazföldi háborúban követendő szabályai” czimű francia munkát általa eszközölt magyar fordításban ismertette.

A természet-tudományi társulat e hó 19-iki havi ülésén Horváth Géza érdekesen értekezett a gubacs-képződésről, illetőleg ama kis rovarokról, melyek a gubacsdarázs és gubacslegyen kívül szintén gubacsot készítenek ivadékaik elhelyezésére. Utána dr. Borbás Vincze bemutatta a Flora exsiccata Austro-Hungarica első és második centurióját. Itt a fel-olvasó és Herman Ottó közt szótávtás fejlődött ki, a fölött, hogy az Onobrychia Visianii Borbási nevet kapott növény külön faj-e. A szakülés után választmányi ülést tartottak, melyben a titkár a sziműdők alatt történetéről tett jelentést.

A földrajzi társaság e hó 20-iki ülésében Hunfalvy János a velencei földrajzi kongresszusról s Erdődi Béla a velencei földrajzi kiállításról olvas-tak fel jelentéseiket. Erdődi felolvasásának végén köszönetet mondott Trefort Ágost közoktatásiügyi miniszternek, ki már akkor elhatározta Magyarországnak a velencei kongresszuson való részvételt, midőn a többi nemzetek még haboztak; továbbá Szász Károlynak, ki a kiállítás uti buzgón támogatta, Budapest fővárosi törvényhatóságának, Ger-lőczy alpolgármesternek, Gönczy Pálnak, Csontosy Jánosnak, Stefano Frigys lovagnak, ki a Velenceiben működő magyar biztosokat egy lathatósan támogatta a berendezés munkájában.

A székely nemzeti muzeum fölépítése. A közoktatási miniszter felhivta Háromszék-megye közönségét, hogy a székely nemzeti muzeum számára szükséges épület föllátásáról s a polgári fiiskola épület kibővítéséről gondoskodják. A megye közönsége a leiratot tárgyalván, kimondotta, hogy a polgári fiiskola telkén S. Szt.-Györgyön a szükséges terület szíves készséggel átengedi, de a tetemes összeget igénylő építkezést alap hiányában el nem vállal-hatja, s föliratilag kéri a minisztert, hogy ha a cél-nak megfelelő muzeum azonnali építését az ország jelen pénzügyonai nem engedné meg, ebben az esetben a közoktatási tárca utalványozzon évenként oly összeget, melyből az építkezés költségeit évenként fedezhetők legyenek.

A hírlapírók nyugdíjintézete alapjára Schnitz-ter Ignác kétszáz forintot küldött, a mellékelt sor-olokban kötelezve magát, hogy még kilencz éven át ennyit fog adni évenként. Schnitzer német hírlapíró, s közelebb Budapestre Bácsba költözvén, itteni működése emlékére tette ez alapítványt.

A képzőművészeti társulatnál N. Becsekerek városa 200 frttal, Gyertyánffy István tanítóképző intézeti igazgató szintén 200 frttal alapító tagok lettek.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A harmadik egyetem. Az országban föllá-ltató harmadik egyetem kérdése úgy látszik, hogy az eldöntéshez közeledik, még pedig oly irányban, mely az eddig nyilvánult közvéleménynek megfelelő. Szegeád város fölszólítást nyert, hogy tegye meg elő-terjesztését a kormányának az esetleg ott állítandó egyetem ügyében, Trefort minisztert pedig szombatra várták Szegeádon, több tanférfi kíséretében, hogy a viszonyok felől tapasztalatokat tegyenek. A polgármester elnöklete alatt azonnal megindultak a tanácskozások, majd Tisza Lajos királyi biztos elnöklete alatt folytatták. A város kész a legnagyobb áldozatokra is.

Új tanszékek a budapesti egyetemen. A jelenlegi iskolai év második felében a budapesti egyetemen be fog tölteni az *anthropologiai*, valamint *paleontologiai* tanszék; rendkívüli tanár lesz kinevezve az *elméleti* tanár s az egyetemes történelemnek még helyettesítés utján ellátott két tanszéke közül is legalább egyiknek betöltése iránt intézkedés tétetik. Más oldalról a közös külügyminiszteriummal kapcsolatban van s remélhetőleg még a jelen évben be is fog fejeztetni a tárgyalás a budapesti egyetemen szervezendő *keleti akadémiái tanfolyam*ok oly berendezése iránt, hogy az ezt végzendő növendékek a diplomaciai vizsgálatra becsatassanak s a külügyminiszteriumba egy gyakorló évre, szintegy mint a bécsi keleti akadémia növendékei, beosztatván, a diplomaciai szolgálatba való felvételre azokkal egyenlő igényt tarthassanak. Keleti nyelvek tanerővel az egyetem úgy is el levén látva, most csak a kelet és az izlam történetének, jogi és társadalmi intézményeinek, a keleti hivatalos irány-nak s ügyvitelnek elméleti és gyakorlati oktatására megkivántható egy vagy két tanszék föllátásáról s egy kisegítő gyakorló tanító alkalmazásáról van szó. Jövőre nézve még szükségesnek tartja a minisz-ter egy második *nővénytani* s a *közigazgatási* tanszék betöltését.

A budapesti orsz. rabbiképző intézet értesít-ője az elmúlt tanévéről egész nagy kötet, a egy hosszabb tanulmány is van benne Bacher Vilmos tanártól Ábrahám Ibn Ezrá spanyol eredetű zsidó grammatikusról, ki a 11 ik században élt, s kinek műveit és nézeteit Bacher tüzetesen ismerteti. Magára az intézetre vonatkozó föbb adatokból megem-lítjük, hogy csak 39 növendéke volt, s most tették az intézetben az első érettségi vizsgát. A növendékek közös étkezése 1802 frtba került. Az intézet gyámo-lító alapja gyarapodik.

MI UJSÁG?

Lapunk mai számához van mellékelve a Frank-lin társulat könyv-árleszállításának jegyzéke. Össze-sen 343 munka van itt felsorolva, köztük kitűnő hazai és külföldi művek, melyek *fél áron* szerezhe-tők meg, ha valaki egyszerre 20 frttól vagy azon fe-lül rendel meg könyveket. A kedvező alkalmat, mely három hónapig tart, ajánljuk az olvasó közönség figyelmébe.

A képviselőházban gr. Szapáry Gyula e hó 19-én terjesztette elő a 1882-iki költségvetést, mely szerint az összes bevételek 301½ millióra, a kiadá-sok 327 millióra számítvák, e szerint a deficit 25½ millió. — A képviselőház most szünetel egész nov. 21 ig, míg a delegációk elvégzik dolgukat Bécsben. A delegációk e hó 27-én tartják az első ülést. A képviselőház e hó 21-én választotta meg a delegáció tagjait.

Udvari hírek. Az udvar december második felében költözik Bécsbe, s az idén is ott tölti a karácsonyi ünnepeket. A király pár nappal hamarabb ér-kezik oda, mint a királyné és Valéria főhercegné. Ez idő alatt azonban a király párszor le fog rándulni Gödöllőre, hol a királyné nevenapját legszű-kebb családi körben fogják megünnepelni. A napok-ban Gödöllő környékén több vadászat lesz, melyre a mostani időjárás igen kedvező.

A király b. Haymerle özvegyénél. B. Haymerle özvegye kihallgatást kért a királynál, hogy köszönetét fejezze ki azért a részvétért, melyet az uralkodó iránta tanusított. A király azonban tudatta a bárónóval, hogy ne fáradjon hozzá és vasárnap délután három órákor hadsegéde kíséretében gyalog ment a külügyminiszteri palotába, hogy még egyszer kifejezze fájdalomát és részvétét. A lépcső aljánál

b. Haymerle tábornok, dr. Obersteiner és b. Bernus fogadták a királyt, míg az özvegy, fent a lépcsőn várta az uralkodót. A király körülbelül egy fél óráig időzött a külügyminiszteri palotában és ez alkalom-al bemutattatta magának Haymerle két gyer-mekét is.

Liszt hetvenedik születésnapján, e hó 21-én a fővárosi hatóság is küldött üdvözlő táviratot a nagy művésznak, megemlékezvén ama jelenté-keny alapítványokról, melyeket Liszt tett. Az írők és művészek társasága e hó 22-én saját helyisé-geiben hangversenyt rendez Liszt műveiből. Tud-va-eleg Liszt e kör javára több hangversenyt tar-tott. Szegeádon a zened tanárai tartottak e hó 21-én hangversenyt Liszt műveiből. Bécsben a zenebarát-otk társulatának kezdeményezésére az összes zené-szeti egyesületek üdvözlő iratot küldtek, pompás kiállításban, s az osztrák főváros legnevesebb mű-vészeinek aláírásaival.

Liszt Ferencz arczképe, melyet mai számunk-ban közlünk, *Kozmata* fényképe után készült. Ugy tudjuk, ez a maestro legújabb arczképe. Ugyanez alkalommal fölkérte folytán Liszt számos rendjeivel is levétette magát, a melyeket különben nem szokott viselni. A rendjel nélküli fénykép azonban sokkal jobban sikerült, s mi is ez után készítettük a mai számunkban levő arczképet.

Szegeád építése. Ma már a romba dől 4000 lakház s 2000 melléképület helyén mintegy 1200 új lakház egészen készen van. A többi telkeken még ott állnak az ideiglenes lakházak, melyeket tulajdono-saik leginkább még 1879-ben a katasztrófa évének őszén építettek. Ilyen ideiglenes lakház mintegy 3000 épült volt, ebből mintegy 2000 áll fenn még. Az 1200 épület, rendszeres állandó épület.

A vajda-hunyadi vár restaurálására a közok-tatásiügyi miniszter 10,000 frtot vett föl jövő évi költségvetésébe. A felső vár a Zalasd balpartján levő „Huszárvár”-ral együtt, melyben a gazdasági épí-letek vannak, már meglehetősen készen van, de bár a vár helyreállítására 362,536 frtot költöttek, nincs ezen nevezetes műemléknek egyetlen egy része sem, melynek helyreállítása oly mértékben fogyanatosítat-tott volna, hogy az akár lakásra, akár más egyéb célzra használtathatók. Ezért szükséges első sorban a romlás terjedését meggátolni. A reá fordított összeg a miniszter jelentése szerint elég lett volna a vár teljes helyreállítására, de a tervszerűtlenség nagy volt, úgy hogy most sokat jóformán elől kell kezdeni. Általában a miniszteri jelentés nem nagy elégtelenségű szól az eddig történetről.

Az aradi vértanúk emlékkövét e hó 15-én állították föl azon a helyen, melyet a haza gyászos emléke szentel meg. Az emlék magas, sötétzürke granit obeliszk, homlokán az aranyos véséssel: „1849. okt. 6.” A talapzatot e felirat olvasható: „Az aradi tizenhárom vértanú kivégzési helyének megőrkítésére emeltetett 1881. okt. 6.” Az obeliszk felső többi három oldalán a tizenhárom vértanú neve van aranybetűkkel.

Könyvkiállítás. A január 15-én megnyitandó könyvkiállítás előkészületei serényen folynak. Külö-nösen nagy gondot fordítanak a kiállítás első cso-portjára, melyben a nyomtatást megelőző korból magyar nyelven írt- és a legjelentősebb hazai vonatkozású latin kodexek és kéziratok lesznek köz-szemlére téve. A dr. Ballagi, Csontos, dr. Fraknói, dr. Hegedűs Lajos, Majláth Béla, dr. Pulszky Ká-roly, Szilágyi Sándor és idősebb Szinyeyből álló albi-zottság részletes értekezések nyomán már egybeírta ama külföldi könyvtárakban őrzött és hazánkra vo-natkozó kodexeket, melyeket a magyar, illetve a közös kormány közvetítésével e kiállításra megnyrni óhajtanak. E kodexek száma a 100 at meghaladja. A hazai könyvtárak őreihez, a magángyűjtőkhez, a nyomdátulajdonosokhoz és a legtekintélyesebb könyvtörekhez még folyton küldetnek felhívások s a felszólítottak legnagyobb készséggel csatla-koznak a kiállítás ügyéhez.

Eljegyzés. Szász Károly közoktatási miniszteri tanácsos s jeles költőnk leányát, Szász Pólt f. hó 15-én jegyezte el Vargha Gyula fiatal költő s minisz-teri fogalmazó. A kézfogó ősi szokás szerint ment véghez. Az egyik násznagy: Gyulai Pál mint kéro beszédet mondott, mire a másik násznagy (Bibó Dé-nez, Szász Károlyné fivére) adta tudtul a lány és lá-nyos család szíves beleegyezését. Ekkor aztán mind

